Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Analýza ekonomiky Švédska ve srovnání s ČR

Bc. Alina Mamurkova

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Alina Mamurkova

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Analýza ekonomiky Švédska ve srovnání s ČR

Název anglicky

Analysis of the Swedish Economy in Comparison with the Czech Republic

---

Cíle práce

Hlavním cílem dané práce je na základě vlastní provedené analýzy ekonomik Švédska a České republiky uvést doporučení pro obě dvě země pro zvýšení jejich konkurenceschopnosti na mezinárodním trhu. Prvním dílčím cílem je vypracování literární rešerše dané problematiky. Dalším dílčím cílem je zhodnocení vývoje základních makroekonomických ukazatelů za posledních 10 let. Třetím dílčím cílem je zhodnocení konkurenceschopnosti obou zemí dle světových indikátorů – Global Competitiveness Report, World Competitiveness Yearbook a dle ukazatele HDP na jednu osobu v paritě kupních sil. Čtvrtým dílčím cílem je zhodnocení rozvoje regionů v obou zemích.

Metodika

V rámci první části diplomové práce je provedeno zhodnocení základních makroekonomických veličin konkurenceschopnosti země jako celku, vymezení možných přístupu k měření konkurenceschopnosti a rovněž se provede rešerše v oblasti rozvoje regionů. Dalším krokem je vypracování vlastního výzkumu v oblasti základních makroekonomických veličin Pro účely této práce jsou zvoleny následující veličiny: HDP nominální a reálný HDP na osobu, HDP na osobu v PPP, struktura HDP, vývoj inflace, struktura a zaměření vývozu a dovozu, oblasti a vývoj zahraničních investic do země.

Za časové období bylo zvoleno deset let – od roku 2007 do roku 2017. Třetím krokem v pořadí je vymezení konkurenceschopnosti země jako celku, a to pomocí světově známých ukazatelů Global Competitiveness Report a Worlds Competitiveness Yearbook. Dále se provede analýza činnosti domácích podniků v zahraničí. Daný krok je uskutečněn kvůli tomu, že vysoká konkurenceschopnost ekonomiky znamená zpravidla i vysokou konkurenceschopnosti domácích podniků na zahraniční scéně. Pátým metodickým krokem je analýza přístupů k rozvoji regionu a zhodnocení disproporcí v rámci státu. Na konci práce se provede syntéza získaných poznatků a její porovnání s výzkumy uskutečněnými jinými autory. Posledním krokem je navržení doporučení oběma státům na základě zjištěných poznatků. Získané informace budou zpracovávány do přehledných tabulek a grafů a budou interpretovány tak, aby v celku mapovaly ekonomickou situaci obou států a jejich ekonomický vývoj v letech 2007-2017.

Doporučený rozsah práce

60–80 stran

Klíčová slova

ekonomika, eurozóna, ekonomický rozvoj, konkurenceschopnost, makroekonomika, Švédsko, Česká republika, HDP.

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J. – SEKERKA, B. *Makroekonomie.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-245-5.

CIHELKOVÁ, E. *Světová ekonomika : nové jevy a perspektivy.* Praha: C.H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-311-6.

JUREČKA, V. *Makroekonomie.* Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4386-8.

KOHOUT, P. *Finance po krizi : Evropa na cestě do neznáma.* Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4019-5.

KUČEROVÁ, I. *Střední Evropa : komparace vývoje středoevropských států.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3067-0.

Ministerstvo financí ČR, dostupný internetový zdroj: http://www.mfcr.cz

ROJÍČEK, M. – VEJMĚLEK, J. – ZAMRAZILOVÁ, E. – SPĚVÁČEK, V. – ŽĎÁREK, V. *Makroekonomická analýza : teorie a praxe.* Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5858-9.

TELÒ, M. *European Union and new regionalism : regional actors and global governance in a post-hegemonic era.* Aldershot, England ; Burlington, VT: Ashgate, 2007. ISBN 9780754649915.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 7. 11. 2018

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 24. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza ekonomiky Švédska ve srovnání s ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 01.04.2020 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala a Ing. Romanu Svobodovi, Ph. D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Analýza ekonomiky Švédska ve srovnání s ČR

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce je zaměřena na zhodnocení ekonomik Švédska a České republiky. Cílem této práce je na základě vlastně provedené analýzy ekonomik Švédska a České republiky uvést doporučení pro obě dvě země pro zvýšení jejich konkurenceschopnosti na mezinárodním trhu.

V této diplomové práci se jednoznačně prokázalo, že ekonomická prosperita podniku a lidí je založena na makroekonomických kořenech. Pochopitelně, ekonomická síla Švédska je daleko větší než České republiky, což lze vysvětlit tím, že země nebyla od 19. století zapojena do žádného vojenského konfliktu a mohla se zaměřit na svoje vnitřní problémy a jejich řešení.

Inflace a nezaměstnanost jsou v obou zemích řešenou otázkou. HDP obou zemí neustále roste. Vývoz a dovoz svědčí o bezproblémové ekonomice, oba dva státy jsou velmi silně otevřeny vůči světu. Podle Global Competitiveness Report, World Competitiveness Yearbook patří Švédsko do světové třídy a nachází se na devátém místě. Česká republika má daleko horší postavení a je na 29. místě. HDP na osobu je v případě Švédska 47 tis. euro, kdežto v případě ČR jen 18 tis. euro. Na druhou stranu ale při měření HDP pomocí PPS, vzhledem k celoevropskému HDP, není situace zase až tak rozdílná – 121 % ve Švédsku oproti 89 % v případě České republiky.

Na základě provedené analýzy bylo České republice navrženo následující: posílit propagaci státu jako místa pro outsourcingové služby, začít více spolupracovat se sousedními zeměmi (zejména s Polskem a Slovenskem), vyřešit nízkou jazykovou vybavenost občanů, snížit byrokratickou zátěž podniků spojenou s daňovými otázkami a zastavit státní zadlužování. Pro Švédsko bylo navrženo následující: zacílit zaměření ekonomiky i na asijské trhy, vyřešit migrační problém spojený s přílivem vyloženě ekonomických migrantů.

Klíčová slova: HDP, inflace, platební bilance, konkurenceschopnost země, Švédsko, Česká republika, makroekonomie.

Analysis of the Swedish Economy in Comparison with the Czech Republic

Abstract

The presented thesis is focused on the evaluation of the economies of Sweden and the Czech Republic. The aim of this thesis is based on the actual analysis of the economies of Sweden and the Czech Republic to make recommendations for both countries to increase their competitiveness in the international market.

The thesis clearly showed that the economic prosperity of the company and people is based on macroeconomic roots. Of course, Sweden's economic strength is far greater, which can be explained by the fact that the country has not been integrated into any military conflict since the 19th century and could focus on its internal problems and their solutions.

Inflation and unemployment are being addressed in both countries. The GDP of countries is growing steadily. Exports and imports indicate a smooth economy, both states are very open to the world. According to the Global Competitiveness Report, World Competitiveness Yearbook is Sweden's world class and ninth. The Czech Republic is in a worse position and is 29th. GDP per capita for Sweden is 47 thousand euros, while for the Czech Republic it is only 18 thousand euros. On the other hand, when measuring GDP by means of PPS, given the pan-European GDP, the situation is not so different - 121% in Sweden, compared with 89% in the Czech Republic.

Based on the analysis, the Czech Republic was proposed to: strengthen state promotion as a place for outsourcing services, start to work more closely with neighboring countries (especially Poland and Slovakia), solve low linguistic skills, reduce bureaucratic burdens on tax issues and stop state debt. For Sweden, it has been proposed: to include the focus of the economy on Asian markets, to resolve the migration problem associated with the influx of downright economic migrants.

Keywords: GDP, inflation, balance of payments, country competitiveness, Sweden, Czech Republic, macroeconomics.

Obsah

1 Úvod 10
2 Cíl práce a metodika 12
2.1 Cíl práce 12
2.2 Metodika 12
3 Teoretická východiska 14
3.1 Základní makroekonomické veličiny 14
3.1.1 HDP 14
3.1.2 Obecná míra nezaměstnanosti 16
3.1.3 Míra inflace 17
3.1.4 Platební bilance 17
3.1.5 Měnový kurz 18
3.1.6 Veřejné finance a veřejný dluh 19
3.1.7 Úroková míra 20
3.2 Měnová a hospodářská unie 21
3.3 Konkurenceschopnost země 23
3.3.1 Definice konkurenceschopnosti a její dimenze 23
3.3.2 Způsoby měření konkurenceschopnosti 24
3.4 Regionalismus a ekonomika 26
4 Vlastní výzkum 28
4.1 Zhodnocení základních makroekonomických veličin 28
4.1.1 HDP 28
4.1.2 Inflace 36
4.1.3 Vývoz a dovoz 37
4.1.4 Zahraniční investice 43
4.1.5 Nezaměstnanost 44
4.1.6 Úroková míra 49
4.1.7 Veřejné finance 50
4.2 Zhodnocení konkurenceschopnosti země 52
4.3 Aktivita domácích podniků v zahraničí 54
4.3.1 Česká republika 54
4.3.2 Švédsko 55
4.4 Rozvoj regionů 55
4.4.1 Česká republika 55
4.4.2 Švédsko 56

5 Výsledky a diskuse 58
6 Závěr 62
7 Seznam použitých zdrojů 65
7.1.1 Literatura 65
7.1.2 Databáze a jiné relevantní elektronické zdroje 67

Seznam obrázků

Obrázek 1. Podíl české a švédské ekonomiky na EU v procentech 31
Obrázek 2. Vývoj agregátní spotřeby – Česká republika a Švédsko v mil EUR 34
Obrázek 3. Vývoj inflace ve Švédsku a České republice v procentech 38
Obrázek 4. Objem vývozu v mil EUR 41
Obrázek 5. Vývoj nezaměstnanosti v České republice a ve Švédsku v procentech 46

Seznam tabulek

Tabulka 1. HDP, mil EUR 30
Tabulka 2. HDP na osobu v EUR 32
Tabulka 3. HDP na osobu v PPS, EU=100 32
Tabulka 4. Spotřeba v rámci HDP unijních zemí, v mil EUR 33
Tabulka 5.Objem průmyslového sektoru náročného na složité a vysoké technologie na celkovém průmyslu v tis EUR 35
Tabulka 6. Výdaje na vědu a výzkum, v mil EUR 36
Tabulka 7. Výdaje na vědu a výzkum na jednoho obyvatele v EUR 37
Tabulka 8. Vývoj míry inflace v zemích EU v procentech 37
Tabulka 9. Obchodní bilance (mil EUR) 39
Tabulka 10. Vývoz v mil EUR 40
Tabulka 11. Podílu vývozů hich-tech zboží na celkovému vývozu v procentech 41
Tabulka 12. Dovoz v mil EUR 42
Tabulka 13. Objem přímých zahraničních investic České republiky a Švédska v zahraničí, v mil EUR 45
Tabulka 14. Obecná míra nezaměstnanosti v procentech 46
Tabulka 15. Počet nezaměstnaných ve věku 25-64 let pouze se základním vzděláním v procentech 47
Tabulka 16. Podíl lidí ve věku 25-64, kteří studují nebo se vzdělávají v procentech 47
Tabulka 17. Podíl nezaměstnané mládeže (15-24 let) v procentech 48
Tabulka 18. Neznalost ani jednoho cizího jazyka – v procentech 48
Tabulka 19. Znalost tří a více jazyků v procentech 49
Tabulka 20. Úroveň znalosti jazyka umožňující jeho využívání v profesionální oblast v procentech 50
Tabulka 21. Počet lidí ohrožených chudobou a rizikem exekuce (v tis) 50
Tabulka 22. Repo, lombardní a PMR sazby ve Švédsku a České republice v procentech 51
Tabulka 23. Státní deficit/přebytek jako podíl na HDP v procentech 52
Tabulka 24. Podíl výdajů vlády na výzkum a vývoj na celkových výdajích vlády v procentech 53
Tabulka 25. Zhodnocení vzdělanosti v obou zemích 55

1 Úvod

Tato diplomová práce je věnována tématu, které je v 21. století bezesporu velice důležité. Jedná se o analýzu ekonomiky. Vzhledem k relativně velké složitosti a rozsáhlosti uvedeného tématu, bylo rozhodnuto zvolit jenom dvě země a provést komparaci jejich ekonomik z pohledu konkurenceschopnosti.

Pro účely výzkumu byly tedy vybrány dvě země – a těmi jsou Česká republika a Švédsko. První země byla vybrána z toho důvodu, že se jedná o stát, kde studuje autorka této diplomové práce. Navíc je hospodářský rozvoj českého státu na velmi vysoké úrovni, dokonce na vyšší úrovni, nežli u některých jiných zemí eurozóny – viz příklad obrovské zadluženosti Řecka, nezaměstnanosti mládeže v Itálii nebo Španělsku apod. Bezesporu, Česká republika v dnešní době nepřitahuje zahraniční investory jenom kvůli nízkým cenám, ale spíše své konkurenceschopnosti – zejména vzdělanými lidmi, vhodnou daňovou a sociální politikou, administrativními záležitostmi spojenými s podnikáním, rozvinutou dopravní infrastrukturou apod.

Česká republika hraje velmi důležitou roli v ekonomice svého regionu a je velice přitažlivou zemí pro zahraniční investory. Pochopitelně, vzhledem k socialistické minulosti je ekonomická úroveň tohoto státu nižší nežli u Švédska. Je ale nutné dodat, že ekonomická situace v ČR je na poměrně dobré úrovni, zejména s přihlédnutím k tomu, že po relativně dlouhou dobu byl v zemi socialismus a díky tomu byl ekonomický vývoj českého státu přerušen od svého přirozeného vývoje – jako tomu bylo například u zemí západní Evropy. V České republice je v současnosti velmi zdravý bankovní sektor, nezaměstnanost je na velmi nízké úrovni, zároveň je nízké státní zadlužení apod. Navíc, i tolik v poslední době diskutována otázka začlenění migrantů do společnosti je v českých podmínkách de facto vyřešena – na rozdíl třeba od Francie, Německa či jiných zemí, migranti v ČR netvoří žádná ghetta a bez problémů se začleňují do české společnosti, aniž by žili ze sociálních dávek. V tom by mohla být ČR bezesporu vzorem pro některé evropské země.

Druhý stát je bezesporu z ekonomického hlediska nejvlivnějším státem v regionu severní Evropy. Navíc se jedná o stát, který nejenže dal světu Vikingy, ale rovněž světově známé podniky jako je třeba IKEA, Volvo, Saab apod. Vedení švédského státu zcela správně a včas pochopilo, že období budování říší a militarizace ekonomiky je již dávnou minulostí a posledních dvě stě let se snaží budovat fungující konkurenceschopnou ekonomiku a prosperující sociální stát nežli se účastnit evropských válek. V podstatě se země nezúčastnila žádných válečných konfliktů od roku 1814.

Velice diskutovaným tématem je v dnešní době hledání konkurenceschopnosti ekonomiky jako celku – sílící konkurence na zahraničních trzích, zejména vstup Číny do mezinárodních vztahů tomu jenom nasvědčují. Důvod tohoto tvrzení je snadný – silně konkurenceschopná ekonomika je základem pro vybudování konkurenceschopných podniků. V podstatě vysoce konkurenceschopné podniky vyžadují fungující a konkurenceschopnou ekonomiku, tedy musí mít nějaký základ, na kterém mohou budovat svou prosperitu. Mikro a makroekonomická úroveň konkurenceschopnosti jsou tedy silně propojeny.

Dalším tématem je regionalismus a regionální rozvoj. V každém státě existují výrazné rozdíly mezi regiony, zejména mezi metropolí a odlehlejšími částmi země. Otázkou ale je, jak k tomu přistupuje vláda daného státu a jak se snaží tento problém vyřešit. Jedná se o velice složitou otázku, která vyžaduje velmi pečlivý a efektivní přístup vlády. V opačném případě budou obyvatelé menších měst či venkova ve velkém odcházet kvůli vyšším příjmům do hlavního města nebo větších měst. Díky tomu bude země čelit vylidnění regionů, a naopak ve velkých městech bude vyvíjen příliš velký tlak na infrastrukturu – dopravní zácpy, ekologické problémy, fronty pro zařazení dětí do školek apod.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této diplomové práce je uvést na základě vlastně provedené analýzy ekonomik Švédska a České republiky, doporučení pro obě dvě země pro zvýšení jejich konkurenceschopnosti na mezinárodním trhu.

V rámci této diplomové práce se rovněž pracuje i s dílčími cíli. Prvním dílčím cílem je vypracování literární rešerše zkoumané problematiky. Dalším dílčím cílem je zhodnocení vývoje základních makroekonomických ukazatelů za posledních 15 let. Třetím dílčím cílem je zhodnocení konkurenceschopnosti obou zemí dle světových indikátorů – Global Competitiveness Report, World Competitiveness Yearbook a dle ukazatele HDP na jednu osobu. Čtvrtým dílčím cílem je zhodnocení rozvoje regionů v obou zemích.

2.2 Metodika

V rámci první části diplomové práce je provedeno zhodnocení základních makroekonomických veličin konkurenceschopnosti země jako celku, vymezení možných přístupů k měření konkurenceschopnosti a rovněž se provede rešerše v oblasti rozvoje regionů.

Dalším krokem je vypracování vlastního výzkumu v oblasti základních makroekonomických veličin. Pro účely této diplomové práce jsou použity následující veličiny: nominální a reálný HDP, HDP na jednu osobu, struktura HDP, vývoj míry inflace, struktura a zaměření vývozu a dovozu, oblasti a vývoj zahraničních investic do země, obecná míra nezaměstnanosti, úroková míra se zaměřením na základní sazby vyhlášené místními centrálními bankami a veřejné finance se zaměřením na veřejný dluh.

Třetím krokem v pořadí je vymezení konkurenceschopnosti země jako celku, a to pomocí světově známých ukazatelů Global Competitiveness Report a Worlds Competitiveness Yearbook. V rámci této části diplomové práce je navíc provedeno vymezení konkurenčních výhod zkoumaných zemí – proč se ekonomika České republiky a Švédska liší od ostatních a kde jsou jejich hlavní konkurenční výhody.

Dále se provede analýza činnosti domácích podniků v zahraničí. Tento krok je uskutečněn kvůli tomu, že vysoká konkurenceschopnost ekonomiky znamená zpravidla i vysokou konkurenceschopnost domácích podniků na zahraniční scéně.

Pátým metodickým krokem je analýza přístupů k rozvoji regionu a zhodnocení disproporcí v rámci státu. Jedná se o téma, které je bezesporu naprosto klíčové pro obě země – vždycky existují rozdíly mezi metropolí a zbytkem země. Otázkou je ale velikost uvedeného rozdílu a přístup státu k jeho eliminaci.

Na konci této diplomové práce se provede diskuse získaných poznatků a jejich porovnání s výzkumy uskutečněnými jinými autory. Posledním krokem bude na základě zjištěných poznatků navržení doporučení oběma státům.

3 Teoretická východiska

První část diplomové práce je zaměřena na tvorbu literární rešerše. V této části diplomové práce jsou rozebrány především makroekonomické ukazatele, regionalismus a konkurenceschopnost země. Okrajově jsou zmíněny i související oblasti – například měnová unie. Důvodem zařazení ostatních oblastí je to, že oba dva státy jsou součástí Evropské unie a jsou silně ovlivněny tímto ekonomickým seskupením.

3.1 Základní makroekonomické veličiny

V dalším textu je uveden základní rozbor nejčastěji užívaných makroekonomických ukazatelů, které budou hojně využívány v praktické části diplomové práce. Jedná se o HDP, inflaci, platební bilanci a nezaměstnanost. Kromě toho jsou tyto ukazatelé doplněny o devizový kurz a veřejné finance. Poslední dva typy ukazatelů nejsou zase až tak známé, avšak jsou naprosto zásadní pro tuto diplomovou práci, jelikož se v dnešní době právě veřejné finance stávají předmětem zájmů nejen odborníků, ale i laické veřejnosti, a to z důvodu velkého dopadu na hospodářskou politiku. Příklad Řecka, Itálie a jiných zemí ležících na jihu Evropy zcela jednoznačně prokázal, že veřejné finance mohou být hlavní hnací silou potenciálních problémů v ekonomice. Účelem této kapitoly není provedení důkladné analýzy všech makroekonomických ukazatelů, ale uvedení jenom těch nejzásadnějších bodů, které se vztahují k této diplomové práci.

3.1.1 HDP

Prvním ukazatelem, který má zcela zásadní význam je HDP. Jedná se o ukazatel, který nejen vypovídá o výkonnosti ekonomiky, ale zároveň je schopen podat prvotní informaci o tom, jaká je životní úroveň v dané zemi. Pod pojmem HDP se skrývá *„Tok zboží a služeb, které byly vyprodukovány anebo poskytnuty v dané zemi za určité časové období – nejčastěji za jeden rok“* (Holman, 2011, s. 409). Jinými slovy, jedná se o produkci omezenou časem a prostorem – nejčastěji jedním rokem a jednou zemí. Mohou být ale i výjimky – třeba uvedení produkce v jedné zemi za jedno čtvrtletí. Velice často je HDP doplněno o zohlednění národního produktu, což je produkt vyrobený nikoliv na daném území, ale produkt vyrobený výrobními faktory patřícími občanům daného státu. Tento pojem nachází své uplatnění především v anglicky psané literatuře (Holman,

2011, s. 413). Důvod využívání tohoto pojmu spočívá v tom, že existují země, ve kterých je ekonomika naprosto odkázána na zahraniční investice, a kde většina průmyslu patří zahraničním investorům – třeba Čína nebo ostatní státy Jihovýchodní Asie. A naopak, některé země, jako třeba USA, které na svém území nemají téměř žádné průmyslové odvětví, avšak americkým firmám patří celá řada výrobních objektů v zemích jihovýchodní Asie. HDP lze spočítat třemi různými způsoby, které však musí dát stejný výsledek. Jedná se o výpočet HDP výrobní, výdajovou anebo důchodovou cestou. Výrobní metoda je zřejmě nejsložitější a počítá HDP pomocí součtu přidané hodnoty dle jednotlivých sektorů ekonomiky. Výdajová metoda je založena na sčítání výdajů čtyř sektorů ekonomiky. Důchodová metoda, jak to již napovídá název, vychází ze zisků, úroků, rent apod., které se posléze upraví o nepřímé daně a dotace. Výdajová metoda je následná (Beránek, 2016, s. 106):

HDP=výdaje na konečnou spotřebu (domácnosti a neziskové organizace) + tvorba hrubého pracovního kapitálu (investice) + vývoz výrobků a služeb –dovoz výrobků a služeb

Jak je zřejmé, u výdajové metody se jedná o součet výdajů všech nejdůležitějších sektorů ekonomiky, a to se zohledněním zahraničí. Výdajová metoda vychází z toho, že HDP je výsledkem součtu všech výdajů v ekonomice za určité statky a služby. Příjmová (=důchodová) metoda se určí takto (Jurečka et al., 2013, s. 34):

Hrubý domácí produkt = čistý domácí důchod nepřímé daně amortizace

Příjmová metoda je pak založena na tom, že na výše uvedené výdaje musí někdo vydělat. Právě kvůli tomu se počítá čistý domácí důchod jako součet mezd, rent, důchodů apod. Nepřímé daně pochopitelně snižují důchod, snižují jej ale až v okamžiku útraty (jako například DPH), amortizace je zohledněna proto, jelikož se jedná o důležitou součást nákladů firem.

Výpočet HDP a jeho vypovídací schopnost má ovšem celou řadu omezení, ke kterým patří následující:

- Černá a šedá ekonomika,
- Kvalita životního prostředí,
- Produkce vyrobená pro vlastní spotřebu (Wawrosz et al., 2012, s. 30).

HDP nezohledňuje natolik významnou součást produktu jako je produkce vytvořená pro vlastní potřebu anebo sousedská výpomoc. To samé platí i pro zhoršení životního prostředí, takže třeba současný ekonomický růst Číny je kompenzován neskutečným zhoršením životního prostředí, respektive většími výdaji budoucích generací spojených s očištěním ovzduší, vody apod.

3.1.2 Obecná míra nezaměstnanosti

Další významnou makroekonomickou veličinou je nezaměstnanost. Jedná se o přirozenou součást každé ekonomiky. Tento ukazatel se počítá jako vztah mezi nezaměstnanými osobami a počtem ekonomicky aktivních lidí. Každý stát jej vymezuje trochu jinak, ale nejčastěji se pod pojmem ekonomicky aktivní člověk skrývá: *„Osoba starší 15 let, která nepracovala ve sledovaném období, a to ani nebyla sebezaměstnaná, byla připravena nastoupit do zaměstnání v průběhu 14 dnů, a nakonec aktivně hledala zaměstnání“* (Brčák et al., 2010, s. 72).

Vzorec pro výpočet míry nezaměstnanosti je následný (Jurečka et al., 2013, s. 138):

$$u = \frac{U}{L + U} * 100$$

kde: u … míra nezaměstnanosti

L ... zaměstnání

U ... nezaměstnaní

L+U... ekonomicky aktivní (zaměstnaní+nezaměstnaní).

Jak je zřejmé, míra nezaměstnanosti nevychází ze všech lidí, ale jenom z ekonomicky aktivních, jehož definice byla uvedena výše. Důvod spočívá v tom, že existuje celá řada osob, které nejsou ekonomicky aktivními – např. studenti, vojáci na povinné vojenské službě apod.

U míry nezaměstnanosti je rovněž nutné uvést, že od roku 2013 české Ministerstvo práce a sociálních věcí přešlo na novou metodiku vykazování nezaměstnanosti. Jedná se o ukazatel podíl nezaměstnaných osob, který se určí jako poměr mezi počtem dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 16-64 let evidovaných na úřadech práce a počtem všech obyvatel v produktivním věku (Jurečka et al., 2013, s. 139).

Nezaměstnanost může mít tři hlavní příčiny, a zároveň i formy: frikční, strukturální a cyklickou. První typ nezaměstnanosti vzniká kvůli dobrovolnému opuštění práce. Tento typ nezaměstnanosti je pochopitelně nejpřijatelnější (Holman, 2011, s. 280). Cyklická nezaměstnanost vzniká v důsledku cyklického vývoje ekonomiky. Strukturální nezaměstnanost je výsledkem útlumu v určitých odvětvích (Jurečka et al., 2009, s. 68).

Vliv nezaměstnanosti je možné sledovat jak v ekonomické, tak i v psychologické rovině. V ekonomické rovině se jedná o pokles HDP, životní úrovně apod. V psychologické rovině se jedná především o ztrátu zkušeností, možný alkoholismus, zvýšený počet rozvodů apod.

3.1.3 Míra inflace

Třetí významnou ekonomickou veličinou je inflace. Jedná se o růst cenové hladiny, popř. pokles kupní síly peněz. Přitom se musí jednat o významný, a navíc i trvalý růst cen. Jenom jednoduchý a dočasný cenový pohyb není brán v potaz (Eyler, 2009, s. 140). Díky inflaci klesá objem zboží, který si může člověk zakoupit.

Opakem inflace je deflace, se kterou se potýkala během krize z roku 2008 celá řada evropských ekonomik, jedná se o pokles cen vyvolaný poklesem ekonomické aktivity podniků a lidí (Holman, 2011, s. 538–540). Inflace vychází nejčastěji z cenových indexů, prvním příkladem je index cen spotřebitele (CPI) zohledňující ceny za spotřební zboží, dále se uplatňuje index cen výrobců (PPI) a indexy jednotlivých odvětví (Holman, 2011, s. 544). Vzorec pro výpočet inflace je následný – ze začátku se určí CPI, a posléze se z něj vypočte inflace (Jurečka et al., 2013, s. 115, 118):

$$CPI = \frac{Hodnota\ daného\ spotřebního\ koše\ v\ cenách\ běžného\ roku}{Hodnota\ daného\ spotřebního\ koše\ v\ cenách\ základního\ roku} * 100$$

$$Míra\ inflace = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} * 100$$

3.1.4 Platební bilance

Výše uvedené základní makroekonomické ukazatele bývají doplněny o další, které nejsou zase až tak známé veřejnosti. Prvním takovým ukazatelem je platební bilance. Jedná se o *„Systematický účetní výkaz, který zachycuje veškeré ekonomické transakce mezi rezidenty domácí země a*

rezidenty ostatních zemí, které se uskutečnily za určité časové období, zpravidla jednoho roku. Tyto transakce jsou spojeny s toky zboží, služeb kapitálu a peněz mezi domácí ekonomikou a zahraničím" (Durčáková, 2007, s. 15). Jinými slovy, platební bilance poukazuje na stav ekonomiky ve vztahu k vnějšímu světu. Platební bilance se nejčastěji uvádí v pěti oblastech:

1. Běžný účet:
    a. pohyb výrobků,
    b. pohyb důchodů z výrobních faktorů – bilance výnosů – pracovní důchody pracovníků ze zahraničí, úroky, dividendy, zisky,
    c. pohyb služeb – neviditelný obchod (tranzitní poplatky, doprava a také příjmy z cestovního ruchu),
    d. běžné transferové platby – sociální transfery, převody pracovních příjmů.
2. Finanční účet – závazky a pohledávky rezidentů vůči zahraničí:
    a. portfoliové investice,
    b. přímé zahraniční investice,
    c. ostatní investice.
3. Kapitálový účet – běžné kapitálové transfery.
4. Chyby a opomenutí.
5. Změna devizových rezerv – vývoj aktiv, které má k dispozici CB (Holman, 2011, s. 574–576).

Jak je vidět z rozčlenění bilance, jedná se o výbornou analýzu ve vztahu k vnějšímu světu, která zohledňuje jak tok zboží, tak i tok financí. Díky platební bilanci se zjistí, co ekonomika vyváží, a co naopak dováží, a do jakých zemí.

3.1.5 Měnový kurz

Devizový kurz je dalším diskutovaným makroekonomickým tématem. Jedná se o vztah domácí měny a cizích měn. Tento kurz je výsledkem vztahu mezi nabídkou a poptávkou po dané měně. Pochopitelně největšími subjekty na straně nabídky a poptávky jsou velké banky a firmy, které se zabývají exportem/importem. Jejich vliv je možné vidět i u platební bilance – viz předchozí text. Kromě toho je velmi významným subjektem na devizovém trhu národní banka, která může provádět tzv. intervence za účelem ovlivnění kurzu měny. Klasickým příkladem jsou relativně nedávné úspěšné intervence ČNB s cílem oslabit českou měnu, a tímto pomoct exportérům v době

krize. Navíc je nutné počítat s tím, že díky tomu, že jsou v současné Evropě úrokové sazby velmi nízké, kurzové intervence se stávají jedním z hlavních nástrojů evropských národních bank a ECB (Česká národní banka. Měnová politika).

Devizový kurz se nejčastěji rozlišuje na přímý a nepřímý. Přímý kurz je vyjádřením množství jednotek domácí měny za jednotku měny zahraniční. Tento kurz je využíván v ČR. Dalším typem je nepřímý kurz, kde se uvádí určité množství zahraničních jednotek za jednotku domácí měny (Černohorský et al., 2011, s. 178).

3.1.6 Veřejné finance a veřejný dluh

V souvislosti s poslední hospodářskou krizí je zcela zásadní zmínit veřejné finance. Jedná se o ekonomicko-peněžní vztahy mezi všemi subjekty a státem. Takže zcela zásadní je to, že na jedné straně musí vystupovat stát. Nejčastěji je pojem veřejných financí analyzován na příkladu státního rozpočtu. Je to určitá a předem daná soustava veřejných rozpočtů, které jsou založeny na tvorbě a použití centralizovaných peněžních fondů národní vládou, a to i včetně veřejné správy na místních úrovních za předem určené období, kterému se říká fiskální rok. Rozpočet se odvíjí od státního zřízení – může se jednat o federální rozpočet, místní rozpočet, veřejně spravované fondy apod. (Potůček, 2007, s. 191).

Každý rozpočet je rozdělen na příjmy a výdaje. Největší částí příjmů jsou daně. Ostatními příjmy jsou emise dluhopisů, úvěry, příjmy z privatizace státního majetku apod. Největší částí výdajů jsou především transferové platby domácnostem a nákupy státu. Dalšími výdaji jsou transferové platby podnikům, vyplácené úroky apod. Saldo státního rozpočtu by mělo být vyrovnané, v praxi se to ale moc často nestává a nejčastěji vzniká tzv. rozpočtový deficit, když státní výdaje převyšují státní příjmy. Čistě teoreticky, výdaje mohou být i menší než příjmy, v tomto případě se mluví o státním přebytku. Rozpočtový deficit je nejčastěji financován pomocí výpůjček vlády (Bartoníčková, 2009, s. 185-186).

Jedním z výsledků deficitu je veřejný dluh. Podle Jurečky (2013, s. 210) se jedná o státní dluh rozšířený o dluhy veřejných rozpočtů – municipální a systém veřejného zdravotního pojištění. Jedná se o stavovou veličinu. Nejpodstatnější součástí veřejného dluhu je státní dluh, který je definován podle Jurečky (2013, s. 210) jako: *„Nesplacené půjčky, které si stát (vláda) musel vypůjčit na krytí deficitů svých rozpočtů a nesplacených úroků z těchto půjček.“*

Tento dluh má jenom negativní dopady, mezi které patří především nutnost obsluhovat a platit úroky, ztráta efektivnosti ze zdanění, která vzniká placením úroků a jistin a nahrazováním kapitálu veřejným dluhem, což je učebnicový příklad Řecka. Rok 2008 přinesl nejen ekonomickou krizi, ale zároveň i neskutečně rostoucí veřejný dluh, zejména v rozvinutých zemích. Některé evropské státy dokonce kvůli tomu stoji na pokraji bankrotu, jako pověstné Řecko. Hlavní příčinou vzniku dluhu jsou pochopitelně výdaje dlouhodobě převyšující příjmy.

Lipovská (2017, s. 139) rozvádí tuto myšlenku a poukazuje na to, že se vlády snaží snižovat podíl státního dluhu na HDP. Bohužel ale k tomuto dle jejího názoru dochází zejména zvýšením daní, prodejem státního majetku anebo monetizací dluhu. Vláda dle jejího názoru nesnižuje dluh omezením svých výdajů.

Holman (2010, s. 359) dále v souvislosti s výše uvedenou monetizaci státního dluhu mluví o tom, že vláda jej nejspíše provádí následujícím způsobem: vláda tiskne dluhopisy, které jsou pak nakoupeny centrální bankou. Ve výsledku tedy se do ekonomiky dostává velké množství peněz, které jsou ničím nepodloženy. V souladu se základním pravidlem vztahu mezi nabídkou a poptávkou, dochází k poklesu kupní síly peněz tedy k inflaci.

3.1.7 Úroková míra

Velice důležitou součástí jakékoliv ekonomiky je úroková míra, kterou lze nejobecněji představit jako procento, které dlužník platí svému věřiteli za využití jeho kapitálu. Naprosto zásadní roli ve většině ekonomik při tvorbě úrokové míry hraje centrální banka. Důvod podle Jílka (2013, s. 23) spočívá v tom, že bankovní sektor ekonomiky zasahuje do všech ostatních sektorů. Pochopitelně centrální banka nemůže přímo ovlivňovat ekonomiku, avšak to dělá nepřímo přes půjčky komerčním bankám. Jílek dokonce píše, že: *„V tomto jediném nástroji spočívá veškerá síla centrálních bank v měnové politice“.*

Jurečka (2013, s. 108) v souvislosti s tím poukazuje na to, že výsledná úroková míra v ekonomice není zase až tak tržní, jelikož je silně ovlivněna centrální bankou. Tento autor uvádí, že centrální banka má tendenci udržovat nikoliv rovnovážnou úrokovou míru, nýbrž úrokovou míru, která je v souladu s jejím cílem, respektive s cíli.

Kohout (2012, s. 55) píše, že pro vytváření úrokové míry je pro zemi klíčová úroková sazba, za kterou centrální banka půjčuje komerčním bankám – jedná se o diskontní a lombardní sazbu a zároveň i sazbu, za kterou přijímá vklady od bank – takové úrokové míře se říká repo sazba.

Na druhou stranu je nutné počítat i s aktuální situací v hospodářství – úrokové sazby jsou v dnešní době nastaveny velmi nízko a jejich další snížení již není zase až tak možné. Právě proto na významu, pokud se jedná o nástroje využívané centrální bankou, začínají hrát jiné nástroje – zejména operace na volném trhu.

3.2 Měnová a hospodářská unie

Poslední kapitola této části diplomové práce je věnována měnové a hospodářské unií. Důvodem zařazení této kapitoly je to, že jak Česká republika, tak i Švédsko jsou součástí největšího ekonomického seskupení dnešní doby – jedná se o Evropskou unii. Na druhou stranu však obě dvě země nejsou součástí evropské měnové unie, tedy nepřijaly euro jako svou domácí měnu.

Na druhou stranu, obě dvě země se svým vstupem do Evropské unie zavázaly k přijetí eura jako svého národního a jediného zákonného platidla. Proto otázka zavedení eura a nahrazení vlastní měny eurem je jenom otázkou času.

Měnová a hospodářská politika patří do oblasti ekonomické integrace, což je propojení a odstranění bariér mezi jednotlivými státy. Jedním z hlavních cílů je pochopitelně ekonomický růst a zlepšování životní úrovně obyvatel. Na druhou stranu se kritici ekonomické integrace domnívají, že nikdy nelze nalézt státy, které jsou na relativně shodné úrovni, proto slabší stát bude vždycky v takové integraci v podřazeném postavení, a bude zpravidla zdrojem levných surovin, hlavně pracovní síly.

Ekonomická integrace se nejčastěji dělí do následujících forem: zóna volného obchodu, celní unie, společný trh, hospodářská a měnová unie, a nakonec úplná ekonomická a politická integrace (Oficiální stránky Evropské komise. Hospodářská a měnová unie).

Vzhledem k zaměření této práce, bude v dalším textu zmíněna jenom měnová a hospodářská unie.

Šišková definuje měnovou unii následovně: *„Jedná se o převedení monetární kompetence na nadnárodní úroveň, včetně vymezení a provedení jednotné měnové a devizové politiky“* (Šišková,

2013, s. 19). Měnová unie může být dvou druhů – může se jednat o systém neodvolatelných fixních měnových kurzů anebo o systém využívající jednotnou měnu.

V prvním případě jsou na sebe měny členských zemí pevně navázány, a to za předpokladu existence již zmíněného systému předem daných měnových kurzů. Členské země nesmějí v tomto případě zavádět žádné ekonomické nebo měnové restrikce. Ve druhém případě národní měny zcela zanikají a vzniká jedna společná měna, což je případ eurozóny (Cihelková, 2008, s. 11).

Měnová integrace a potažmo i vznik měnové unie není jednoduchý krok, který se stane ze dne na den, jelikož podle Kalínské: *„Daný stupeň integrace vyžaduje vysokou míru koordinace (mimo jiné v oblasti fiskální politiky a rozpočtové disciplíny) mezi členy i vysokou míru nominální a v ideálním případě i reálné, konvergence členských ekonomik"* (Kalínská et al., 2013, s. 65). Takže rozhodně se jedná o mnohaletý proces.

Je nutné rozlišovat pojem měnová a hospodářská unie. Pod pojmem hospodářská unie se má na mysli relativně vysoká úroveň integrace, která představuje vnitřní) trh vyžadující úplné sjednocení hospodářské politiky – a to jak monetární, tak i fiskální všech členských států. Je ale nutné upozornit na to, že tato forma integrace je referenční, jelikož vyžaduje prvek ekonomické integrace silně homogenních ekonomik (Cihelková, 2008, s. 15). Hospodářská unie je zpravidla další v pořadí formou integrace států, ke které se přistupuje po měnové unii.

Zajímavé je, že se v Evropě, po podepsání Maastrichtské smlouvy, povedlo vytvořit měnovou unii, nikoli hospodářskou. Důvod spočívá v odlišnosti daňové soustavy, systému sociálního zabezpečení apod. jednotlivých evropských zemí.

Nejznámější měnovou unií je EU s eurem. Tuto měnu využívají následující státy: Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Vatikán, Monako, San Marino, Andorra. Dále euro využívají státy Kosovo a Černá Hora, ačkoliv zatím nejsou členy EU.

Pochopitelně, měnová unie není jenom záležitostí Evropy. Další významnou měnou, která však není známá mimo americký kontinent, je východokaribský dolar, který sdružuje následující země: Antigua a Barbuda, Anguilla, Dominika, Grenada, Montserrat, Svatý Kryštof a Nevis, Svatá Lucie, Svatý Vincenc a Grenadiny. Dále existuje celá řada měnových unií, které existují de facto, avšak nikoliv de jure, jedná se o arménský drám, který se využívá v Arménii a Náhorním Karabachu, ruský rubl, který je uplatňován v Krymu, Jižní Osetii a Abcházii apod. Již delší dobu se diskutuje o vzniku měnové unie v arabských státech ležících v Perském zálivu, jedná se o Saúdskou Arábii,

Kuvajt, Bahrajn a Katar. Všechny tyto státy mají shodnou strukturu ekonomiky, kulturu apod., proto je vznik měnové unie velmi pravděpodobný.

Měnové unie existovaly už i v minulosti. Mezi ně je možné označit třeba belgicko-lucemburskou ekonomickou unii, měnovou unii mezi Spojeným královstvím a Irskem anebo relativně nedávnou měnovou unii mezi Českou republikou a Slovenskem, která existovala jenom necelé dva měsíce.

3.3 Konkurenceschopnost země

Další kapitola diplomová práce je věnována zhodnocení konkurenceschopnosti země. Vzhledem k zaměření práce, středem pozornosti je makroekonomická konkurenceschopnost, mikroekonomická úroveň konkurenceschopnosti je zmíněna jenom okrajově.

3.3.1 Definice konkurenceschopnosti a její dimenze

Musíme velice důkladně rozlišovat mikro a makroekonomickou konkurenceschopnost. Konkurenceschopnost na mikroúrovni představuje sebou konkurenceschopnost a postavení jednotlivých podniků v rámci hospodářství. Jinými slovy se jedná o vymezení výhod podniku vůči jeho konkurentům. Přitom makroekonomická konkurenceschopnost se týká ekonomiky jako celku. Na druhou stranu je nutné říct, že mikro a makroúroveň jsou propojeny. Klasickou ukázkou jsou podniky typy Ford, Nokia, Apple apod. Všechny tyto firmy vznikly v ekonomikách, které jsou vysoce konkurenceschopní. A naopak, v zemích, které nejsou konkurenceschopné – jako je například Pákistán nebo Afganistán, lze velmi těžko předpokládat vznik konkurenceschopných podniků.

Palátková (2014, s. 86) třeba vychází z toho, že konkurenceschopnost je schopnost dosažení požadovaných cílů. Je tedy konkurenceschopnost, která je uplatňována na úrovni podniků. Uvedená oblast ovšem přesahuje zaměření této diplomové práce.

Konkurenceschopná ekonomika je definována podle Slaného (2009, s. 10) především schopností uspět na mezinárodních trzích, díky čemuž vzniká růst životní úrovně v dané zemi. Přitom základem konkurenceschopnosti je dle jeho názoru vzdělávání, podnikání a inovace.

Slaný (2009, str. 27) dále pokračuje v definování makroekonomické konkurenceschopnosti a píše, že se jedná o konkurenceschopnost ležící nad mikroekonomickou úrovní, nejedná se o agregaci

firem, ale národní ekonomiku. Jde o koordinovaný soubor subjektů, který vzniká v důsledku vzájemného vývoje a zároveň i exogenních faktorů.

Na druhou stranu třeba Veber et al. (2013, s. 56) píše o tom, že konkurenceschopná ekonomika se projevuje zejména na zahraničních trzích v boji proti mezinárodní konkurenci. Dále Veber uvádí vyloženě sociální složku mezinárodní konkurenceschopnosti – tou je podle něj i zajištění trvalého růstu životní úrovně lidí bydlících v dané zemi.

3.3.2 Způsoby měření konkurenceschopnosti

Konkurenceschopnost ekonomiky je možné měřit celou řadou způsobů. V dalším textu je proveden rozbor konkurenceschopnosti na základě těchto přístupů:

- HDP, resp. HDP na hlavu,
- Worlds Competitiveness Yearbook,
- Global Competitiveness Report,
- Zhodnocení vzdělaností občanů dané země,
- Podíl odvětví náročných na technologie a inovace,
- Ostatní.

Nejjednodušším způsobem měření konkurenceschopnosti je HDP. Tento přístup vychází z toho, že čím vyšší je úroveň HDP, tím je větší konkurenceschopnost dané ekonomiky. Nejčastěji se spolu s celkovou výší HDP počítá i s výší HDP na jednu osobu. Dle tohoto přístupu připadá největší HDP na jednu osobu na evropské země, Severní Ameriku, Japonsko, Austrálii a některé arabské země, které zbohatly díky vývozu ropy. Jednoznačným lídrem dle tohoto kritéria je Lucembursko se 104 tisíci USD na hlavu. A naopak, na druhém konci žebříčku se nachází africké země s HDP nepřevyšujícím 500 USD na hlavu – Centrální africká republika, Mosambik, Niger apod. (WORLD Bank. GDP per capita (current US$).

Je ale nutné počítat s některými úskalími tohoto přístupů. Zaprvé, HDP měří jenom absolutní ukazatele a neměří kvalitu produkce, která je vyráběna danou ekonomikou. HDP například nezkoumá, jestli bohatství daného národa pochází z jednoduché těžby ropy nebo zemního plynu anebo jestli se jedná o ekonomiku založenou na robotizaci, inovacích apod. Dalším úskalím je nezohlednění ekologické situace. Klasickou ukázkou je růst HDP v Číně, díky kterému má tato

země druhé největší HDP ve světě. Na druhou stranu se již dávno mluví o tom, že ekonomický růst v Číně je doprovázen neskutečným zhoršením ekologie státu. De facto, prosperitu z ekonomického růstu má současná generace, avšak náklady spojené s vypořádáním ekologických problémů bude mít další generace (Kohout, 2012, s. 96).

Další skupina ukazatelů je daleko vhodnější pro zhodnocení konkurenceschopnosti země. Jedná se o Worlds Competitiveness Yearbook a Global Competitiveness Report. Worlds Competitiveness Yearbook je hodnocením, které vytváří Institute for Management Development. Podle Hugginse (2016, s. 18) jedná se o index tvořeny na základě výzkumu ve 63 zemích a založený na 340 kritériích. Přibližně 2/3 těchto dat pocházejí ze statistických a veřejně dostupných zdrojích a 1/3 z vlastního výzkumu.

Druhým způsobem měření konkurenceschopnosti je Global Competitiveness Report, který je vypracován Světovým ekonomickým fórem (anglicky World Economic Forum). Tento index je založen na měření dvou indexů – indexu růstové konkurenceschopnosti (anglicky Growth Competitiveness Index, ve zkratce GCI) a indexu mikroekonomické konkurenceschopnosti (anglicky Microeconomic Competitiveness Index, ve zkratce MICI). Způsob výpočtu obou indexů je podle Slaného (2009, s. 46) založen na hodnocení země z makroekonomického hlediska a vymezení růstových vyhlídek (CCI). Druhý index je naopak založen na zhodnocení kvality institucí, tržních struktur a hospodářských politik, jedná se tedy o spíše mikroekonomickou úroveň.

Marinič (2008, s. 14) doporučuje vycházet při měření konkurenceschopnosti ze zhodnocení vzdělanosti občanů dané země. Tento přístup je založen na přesvědčení, že úroveň vzdělání má přímý dopad na příjmy lidí.

Dále je možné vycházet z měření konkurenceschopnosti země na základě podílu odvětví, které jsou náročné na inovace a nové technologie – příkladem je třeba výroba léčiv, strojírenství apod. Pochopitelně čím větší je podíl těchto odvětví, tím je ekonomika konkurenceschopnější. A naopak – v případě, že většina HDP a pracovních míst je vytvářena v primárním sektoru ekonomiky (těžba surovin, zemědělství apod.), tím je ekonomika méně konkurenceschopná.

Nakonec při zohlednění konkurenceschopnosti ekonomiky je nutné vycházet ze zohlednění jiných ukazatelů – úrovní obecné nezaměstnanosti, inflací apod.

3.4 Regionalismus a ekonomika

Regionalismus je zřejmě oblastí, která se v současné době těží velmi velké pozornosti. Důvod je zřejmý – vedení zemí si uvědomilo, že se musí pečovat o rozvoj ekonomiky, jelikož v opačném případě to vyvolá příliš velký tlak na města.

Podle Svatoše (2009, s. 79) je regionalismus projekty spolupráce, které jsou vedeny státem. Přitom tyto projekty vyplynou jako výstupy mezivládního dialogu, a navíc se musí jednat o shody v daném regionu. Jinými slovy se jedná o cílevědomou politiku vedenou státními orgány zaměřenou na určitý region. Dle názoru stejného autora má regionalismus zcela jasný a formálně určený charakter. Hlavním iniciátorem regionální politiky je stát. Navíc je nutné uvést, že v rámci provádění regionalismu se musí počítat spíše s dialogem, i když iniciátorem regionalismu je stát.

Fu-kuo (2013, s. 6) naopak pojem regionalismu definuje daleko přísněji a mluví o něm jako o ekonomické spolupráci odehrávající se v daném regionu. Zásadní ale je, že tato spolupráce je iniciována státem. Tento autor tedy zdůrazňuje v rámci regionalismu prvek vzájemného obchodování.

Regionalismus je tedy možné definovat jako politiku prováděnou státem, a to pro určitý region. Významným prvkem regionalismu je jeho zaměření – to se týká zejména hospodářství zvoleného regionu, respektive přeshraniční spolupráce.

Pojetí regionalismu je relativně nové a pochází z minulého století. Prvním přístupem k regionalismu je podle Svatoše (2009, s. 80) regionalismus založený na militarismu. O něm je možné mluvit v souvislosti s 30. lety minulého století. Tento pojem je v současnosti vnímán velmi negativně a nese název „zlovolný regionalismu“. V podstatě šlo o agresivní politiku Japonska nebo Německa vybudovat světovou nadvládu.

Dalším v historickém pořadí přístupem k regionalismu je podle Svatoše (2009, s. 80) období šedesátých a sedmdesátých let minulého století. V tomto období začaly hrát významnou roli zejména ekonomické faktory. Na rozdíl od předchozího období klíčovou roli v tomto případě hraje spolupráce a strategie win-win, tedy prospěch pro všechny zúčastněné strany. Výstupem tohoto přístupu je ekonomický růst v zemích západní Evropy, který byl přímým důsledkem aplikace regionálního přístupu. Poprvé v dějinách Evropy státy pochopily, že ekonomická spolupráce může přinést daleko více nežli pouhá snaha dobýt cizí s jeho následnou nadvládou.

V dnešní době se o regionalismu mluví podle Svatoše (2009, s. 79) spíše v rovině „post-hegemonickém“. Tento přístup k regionalismu vychází z turbulentního prostředí, mizení hranic a vlivu nových zemích na světovou politiku. Klasickou ukázkou je třeba stále rostoucí vliv Číny, která je v dnešní době již druhou největší ekonomikou světa. A naopak, poklesem vlivu některých zemích – viz ztráta Ruska ze svých pozic ve světě, respektive rozpad Jugoslávie. Kromě toho je v dnešní době nutné zmínit i rozvoj internetu jako jeden z hlavních faktorů globalizace. V dnešní době si žádný z podniků nemůže být jistý, že zůstane na trhu sám.

Dle Telo (2013, s. 204) regionalismus v dnešní době čeká na další výzvy. Klasickou ukázkou jsou bezpečnostní hrozby, které se v dnešní době vyskytují. Klasickou ukázkou je třeba terorismus. Na rozdíl od minulých dob, kdy měl terorismus vyloženě regionální charakter, tak v dnešní době nezná, zejména islámský terorismus, hranic. Dále Telo zdůrazňuje i význam globalizace.

4 Vlastní výzkum

V rámci další části diplomové práce je pozornost zaměřena na zhodnocení teoretických poznatků v praktické rovině, a to na příkladu dvou zvolených zemí – České republiky a Švédska.

4.1 Zhodnocení základních makroekonomických veličin

Zhodnocení základních makroekonomických veličin je založeno na údajích, které jsou běžně dostupné na Eurostatu. Jedná se o zdroj, který poskytuje srovnatelné údaje a je na něm možné nalézt údaje nejen makroekonomického, ale i celohospodářského charakteru.

Bylo rozhodnuto zvolit časovou osu v době deseti let. Jedná se o dobu, která je dostatečná pro posouzení vývoje hospodářství obou zemí. Bohužel někdy Eurostat nenabízí srovnatelné údaje, proto se využijí i oficiální databáze národních statistických orgánů.

Pro lepší pochopení vzájemných vztahů je v rámci každého ukazatele uveden výsledek za celou Evropskou unii a za dva státy – jeden s nejhorším a druhý s nejlepším výsledkem u daného kritéria. Pro zachování konzistence je nejlepší a nejhorší výsledek posouzen jen na základě posledního dostupného roku.

Kromě toho, někdy je vhodné zohlednit i údaje z jiných zemích, které jsou stejně vyspělé jako EU, respektive se rychle rozvíjejí – jedná se bezesporu o Japonsko, USA, Jižní Koreu a Čínu.

Musí se rovněž upozornit i na to, že v současné době Eurostat zahrnuje Velkou Británii do Evropské unie, ačkoliv chce tato země opustit uvedené ekonomické sdružení. Právě proto další text v případě unijních zemí zahrnuje i situaci ve Velké Británii.

4.1.1 HDP

Bezesporu prvním a nejzákladnějším ukazatelem v rámci makroekonomiky je hrubý domácí produkt – viz tabulka č. 1. Jak je zřejmé z tabulky, hospodářská krize dorazila do unijních zemí v roce 2009, avšak od roku 2012 bylo možné sledovat růst HDP.

Klíčovou ekonomikou Evropy zůstává Německo, které zajišťuje tvorbu pětiny evropského HDP. Nejmenší podíl má Malta, což je zcela logické vzhledem k její velikosti a významu. Podíl Švédska

je relativně značný – přibližně tři procenta, což je pozoruhodný výsledek. Ekonomika země je relativně stabilní, což je vidět na jejím konstantním podílu na vývoji HDP. Důvodem konstantního podílu švédské ekonomiky je právě již zmíněná její rozvinutost – ekonomika této země je ve fázi zralosti, což znamená, že se u něj neočekávají velké odchylky. Bohužel u švédské ekonomiky nelze mluvit ani o možném potenciálu velkého růstu.

Výsledky pro českou ekonomiku jsou shodné se švédskou – podíl země je relativně konstantní a pohybuje se na úrovni 1,2 % evropského HDP, což je o polovinu méně nežli u zkoumané skandinávské země. Důvod je jasný – ekonomika České republiky je relativně mladou ve srovnání s ekonomikou Švédska, tudíž i její podíl na celoevropské ekonomice je menší. Zde je ale možné najit celou řadu oblastí, které jí umožní další rychlý ekonomický růst.

Tabulka 1. HDP, mil EUR

	2008	2009	2010	2011	2012
Celkem – Evropská unie	13 086 037,7	12 329 520,4	12 841 529,7	13 217 466,1	13 484 170,8
Německo	2 561 740,0	2 460 280,0	2 580 060,0	2 703 120,0	2 758 260,0
Podíl Německa na EU	19,58 %	19,95 %	20,09 %	20,45 %	20,46 %
Švédsko	**352 741,6**	**310 008,3**	**369 478,2**	**405 440,1**	**423 808,4**
Podíl Švédska na EU	**2,70 %**	**2,51 %**	**2,88 %**	**3,07 %**	**3,14 %**
Česká republika	**161 313,1**	**148 682,0**	**156 718,2**	**164 040,5**	**161 434,3**
Podíl České republiky na EU	**1,23 %**	**1,21 %**	**1,22 %**	**1,24 %**	**1,20 %**
Malta	6 128,7	6 138,6	6 599,5	6 835,4	7 168,4
Podíl Malty na EU	0,05 %	0,05 %	0,05 %	0,05 %	0,05 %

	2013	2014	2015	2016	2017
Celkem – Evropská unie	13 596 773,8	14 071 985,2	14 828 169,1	14 958 090,5	15 377 371,4
Německo	12 500 056,7	12 941 885,4	13 640 671,9	13 740 284,1	14 054 518,8
Podíl Německa na EU	20,79 %	20,88 %	20,56 %	21,12 %	21,31 %
Švédsko	**436 217,9**	**433 140,1**	**449 194,7**	**463 147,5**	**475 224,2**
Podíl Švédska na EU	**3,21 %**	**3,08 %**	**3,03 %**	**3,10 %**	**3,09 %**
Česká republika	**157 741,6**	**156 660,0**	**168 473,3**	**176 370,1**	**191 642,8**
Podíl České republiky na EU	**1,16 %**	**1,11 %**	**1,14 %**	**1,18 %**	**1,25 %**
Malta	7 645,2	8 505,4	9 643,5	10 343,0	11 294,9
Podíl Malty na EU	0,06 %	0,06 %	0,07 %	0,07 %	0,07 %

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Pro větší přehlednost je možné vývoj obou zemí zobrazit graficky – viz obrázek č. 1. Je nutné uvést, že švédská ekonomika relativně nedávno – v 90. letech prošla velmi rychlým tempem změn spojených s omezením vlivu státu na ekonomiku země. Výsledky se ukázaly až v současnosti

v souvislosti s ekonomickou krizí z roku 2008-2009. Švédská ekonomika nejen ustála tuto krizi, ale zároveň zvýšila svůj podíl na evropské ekonomice. Přitom se to vše odehrálo bez nutnosti státních zásahů do ekonomiky. Ekonomika České republiky není však natolik stabilní.

Je nutné uvést, že vývoj státního HDP a jeho dynamika zcela odpovídají švédským dějinám – tento stát se neúčastnil žádné z evropských válek od roku 1814. Dále i ve vnitřní švédské politice převažují především kompromisy a snaha vyřešit konflikty poklidným způsobem. Navíc v zemi již delší dobu vládnou strany zaměřené především na sociální oblast a na rozvoj úrovně života obyvatel, nikoliv na rychlý ekonomický růst.

Obrázek 1. Podíl české a švédské ekonomiky na EU v procentech

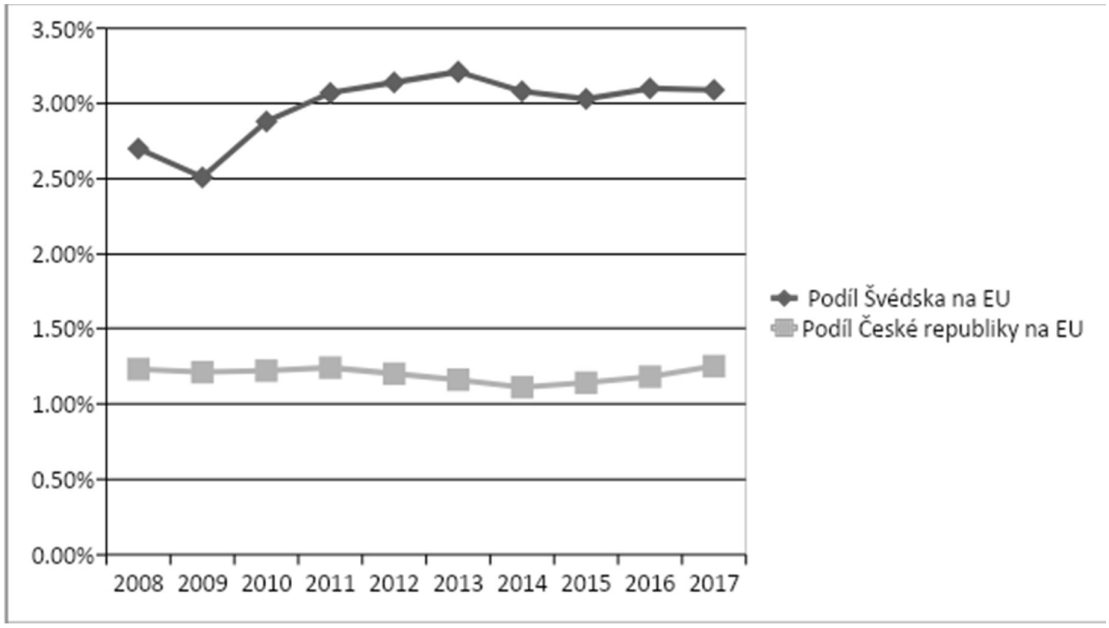

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Pro výzkum síly ekonomiky je ale daleko podstatnější podíl HDP na jednu osobu – viz tabulka č. 2. V této tabulce byly využity země z předchozí tabulky. Zcela samozřejmě Německo má nejvyšší HDP na hlavu, na druhou stranu v rámci EU jednoznačně existují vyšší veličiny – Luxemburg, Irsko, Norsko apod. Dokonce i švédské HDP na hlavu je vyšší nežli německé. Bohužel Česká republika se nachází v současnosti pod průměrem EU. Důvodem je existence právě uvedených velmi bohatých západních států, které zvyšují HDP Evropské unií. Na druhou stranu se musí upozornit na to, že HDP připadající na osobu v České republice je srovnatelné s některými „starými" zeměmi Evropské unie – Španělsko, Portugalsko nebo dokonce je převyšuje (Řecko). Svědčí to o vhodně nastavené politice České republiky, která dokázala vhodným způsobem

zužitkovat prospěch plynoucí ze společného evropského trhu. Navíc si lze všimnout rostoucí tendenci v českém HDP připadajícím na jednu osobu.

Tabulka 2. HDP na osobu v EUR

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Švédsko	**38 412,76**	**33 491,43**	**39 555,81**	**43 060,60**	**44 692,07**	**45 649,10**	**44 908,89**	**46 083,75**	**47 015,20**	**47 545,47**
Německo	31 157,96	30 002,55	31 540,21	33 695,47	34 337,51	35 098,22	36 383,34	37 548,68	38 451,16	39 714,91
EU	26 156,5	24 556,4	25 521,2	26 279,1	26 751,8	26 915,6	27 754,8	29 158,3	29 313,7	30 062,0
Česká republika	**15 595,72**	**14 260,99**	**14 979,63**	**15 642,67**	**15 366,73**	**14 999,97**	**14 902,37**	**15 986,80**	**16 711,46**	**18 115,71**
Malta	15 027,51	14 938,46	15 939,78	16 471,28	17 167,93	18 094,76	19 806,53	21 932,45	22 963,27	24 538,29

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Dalším ukazatelem je HDP měřený pomocí PPS – viz tabulka č. 3. Bohužel, ve veřejně dostupné části nabízí Eurostat jen jeden ukazatel v této skupině – jedná se o HDP na jednu osobu ve vztahu k EU, které činí 100. Pochopitelně, nejlépe je hodnoceno Lucembursko a nejhůře jeden z nejnovějších členů EU – Bulharsko.

Švédsko se vzhledem k síle své ekonomiky nachází nad průměrem EU a nepřekvapí ani jeho vztah vůči unijnímu HDP, je stejný. Zde není možné vypozorovat žádné výrazné změny během celého období sledování.

U České republiky rovněž nepřekvapivě je její HDP měřený dle parity kupní síly menší nežli unijní. Na druhou stranu je nutné upozornit i na to, že její podíl se přibližuje průměru EU, tedy ekonomická situace se v České republice přibližuje celounijní.

Tabulka 3. HDP na osobu v PPS, EU=100

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lucembursko	257	265	260	261	269	266	260	253
Švédsko	**125**	**126**	**127**	**125**	**124**	**125**	**122**	**121**
EU	100	100	100	100	100	100	100	100
Česká republika	**83**	**83**	**82**	**84**	**86**	**87**	**88**	**89**
Bulharsko	44	45	46	45	47	47	48	49

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Dále je uvedena analýza nejdůležitější složky v rámci HDP – jedná se o spotřebu domácností – viz tabulka č. 4. Jak je zřejmé, spotřeba evropských unijních zemí výrazně rostla, i přes hospodářskou krizi. Pochopitelně klíčovou pozici na agregátní spotřebě má Německo a nejmenší pozici obsadila Malta.

Švédská agregátní spotřeba po celou dobu sledování zaznamenala trvalý růst. Navíc i její podíl zůstal stejný. Ekonomice Švédska tedy nehrozí žádná krize – vnitřní trh se dokáže vypořádat s jakýmikoliv vnějšími odchylky a vytvořit vhodnou poptávku pro domácí podniky, které nejsou odkázány jen na poptávku ze zahraničí. Důvod je snadný – ekonomika Švédska, jak již bylo poukázáno výše, je ve fázi zralosti a v žádném případě jí nehrozí krize.

Podíl České republiky, vzhledem k její ekonomice je daleko menší, nežli je tomu v případě Švédska. Ale i přesto je nutné upozornit na 25 % růst české spotřeby během osmi let sledování. Vnitřní trh České republiky jednoznačně roste. Pro české firmy se jedná o zjevný signál, že již není zapotřebí se natolik zaměřovat na export, ale pozornost je možné věnovat i domácímu trhu.

Tabulka 4. Spotřeba v rámci HDP unijních zemí, v mil EUR

GEO/TIME	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem – Evropská unie	6 880 333,0	7 137 913,2	7 328 930,8	7 517 748,5	7 542 824,6
Německo	1 340 434,0	1 372 877,0	1 418 510,0	1 455 255,0	1 472 436,0
Podíl Německa na EU	19,48 %	19,23 %	19,35 %	19,36 %	19,52 %
Švédsko	**141 397,0**	**165 561,8**	**181 213,1**	**190 306,8**	**196 031,7**
Podíl Švédska na EU	**2,06 %**	**2,32 %**	**2,47 %**	**2,53 %**	**2,60 %**
Česká republika	**74 522,1**	**79 056,3**	**82 998,5**	**81 879,4**	**80 155,6**
Podíl České republiky na EU	**1,08 %**	**1,11 %**	**1,13 %**	**1,09 %**	**1,06 %**
Malta	4 122,7	4 341,7	4 623,0	4 767,1	4 931,6
Podíl Malty na EU	0,06 %	0,06 %	0,06 %	0,06 %	0,07 %

	2014	2015	2016	2017
Celkem – Evropská unie	7 746 640,0	8 094 382,2	8 125 991,4	8 338 154,9
Německo	1 503 498,0	1 540 275,0	1 582 923,0	1 636 815,0
Podíl Německa na EU	19,41 %	19,03 %	19,48 %	19,63 %
Švédsko	**192 919,1**	**195 530,4**	**201 811,1**	**206 020,6**
Podíl Švédska na EU	**2,49 %**	**2,42 %**	**2,48 %**	**2,47 %**
Česká republika	**77 162,0**	**80 884,1**	**84 946,7**	**93 032,1**
Podíl České republiky na EU	**1,00 %**	**1,00 %**	**1,05 %**	**1,12 %**
Malta	5 125,7	5 483,7	5 655,7	6 058,1
Podíl Malty na EU	0,07 %	0,07 %	0,07 %	0,07 %

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

A znovu je možné pro lepší přehlednost poukázat na vývoj těchto veličin pomocí grafu, tentokrát je porovnán celkový vývoj agregátní spotřeby v obou zemích – viz obrázek č. 2. Jak je zřejmé, v obou zemích je patrná rostoucí tendence ve spotřebě.

Obrázek 2. Vývoj agregátní spotřeby – Česká republika a Švédsko v mil EUR

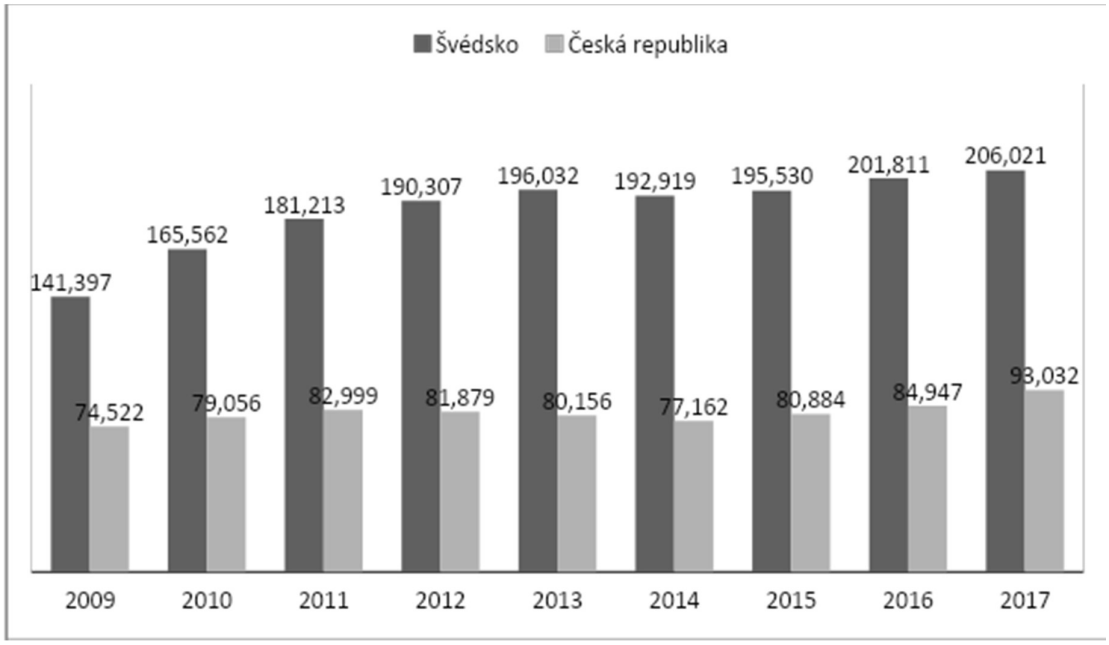

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Zcela zásadní oblastí v rámci výzkumu HDP je podíl vysoce technologického a náročného na know-how sektoru. Naprostým lídrem v Evropské unii je kupodivu Velká Británie, nikoliv Německo – viz tabulka č. 5. Podíl Švédska je konstantní, a země se pohybuje v horní části zebříčku,

což lze vysvětlit existencí podniku Saab, Volvo apod. Švédská ekonomika je bezesporu jedním z evropských lídrů ve sféře průmyslu – za dobu sledování objem tohoto sektoru vzrostl o 15 %. Přitom této pozice dosáhla jenom za posledních několik desítek let. Důvodem jsou zřejmě strukturální reformy ze 70. a 80. let, když se země změnila orientaci z vyloženě těžebního sektoru na sektory s vysokou přidanou hodnotou. Dalším významným zdrojem růstu je omezení vlivu státu na ekonomiku.

A naopak, situace v České republice není moc příznivá – objem průmyslové produkce z tohoto odvětví stagnuje, to samé se vyskytuje i při zhodnocení podílu země na celé EU. Bohužel za několik posledních let objem průmyslového sektoru náročného na složité technologie stagnuje. Jedná se o velmi problematickou oblast, jelikož Česká republika nemůže cenově válčit s takovými giganty jako Čína, ale její cestou je spíše výroba zboží s velmi vysokou přidanou hodnotou.

Tabulka 5. Objem průmyslového sektoru náročného na složité a vysoké technologie na celkovém průmyslu v tis EUR

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
EU celkem	698 174	796 199	831 089	877 775	948 498	1 006 984	1 022 085
Velká Británie	151 485	144 806	145 848	156 697	162 896	176 069	
Podíl na EU	21,70 %	18,19 %	17,55 %	17,85 %	17,17 %	17,48 %	
Švédsko	**46 143**	**47 600**	**50 279**	**53 119**	**53 845**	**53 851**	
Podíl na EU	**6,61 %**	**5,98 %**	**6,05 %**	**6,05 %**	**5,68 %**	**5,35 %**	
Česká republika	**33 071**	**34 984**	**33 476**	**33 816**	**33 965**	**33 992**	**34 900**
Podíl na EU	**4,74 %**	**4,39 %**	**4,03 %**	**3,85 %**	**3,58 %**	**3,38 %**	**3,41 %**
Luxemburg	1 503	1 566	1 674	1 750	1 820	1 939	2 019
Podíl na EU	0,22 %	0,20 %	0,20 %	0,20 %	0,19 %	0,19 %	0,20 %

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Dalším klíčovým faktorem zhodnocení inovativnosti ekonomiky je objem výdajů na vědu a výzkum – viz tabulka č. 6. Tento ukazatel je složen jak ze státních výdajů, tak i z výdajů soukromých firem. Jak je zřejmé z tabulky, naprostým světovým lídrem je USA. Lídrem na evropském trhu je pochopitelně Německo. Bohužel výdaje na vědu a výzkum ve Švédsku a České republice nerostou tak rychle jako u výše uvedených inovačních zemí.

V případě České republiky je situace ještě horší v tom, že výdaje na vědu a výzkum de facto nemají žádný vliv na růst odvětví náročného na vědu a výzkum – viz předchozí tabulka. Přitom výdaje na vědu vzrostly o 70 %. Proto se lze domnívat, že se nejedná o růst nákladů určených pro potřeby průmyslu, ale o výzkumy prováděné zejména pro teoretické účely. Otázkou tedy zůstává ekonomická vhodnost takové podpory.

Situace ve Švédsku je ale zcela jiná – zde růst výdajů na vědu a výzkum je ve výši jenom 25 %, což za následek mělo nárůst objemu sektoru náročného na složité a vysoké technologie o 15 % (viz předchozí tabulka č. 5). Výdaje na vědu a výzkum jsou tedy v případě Švédska ekonomicky uplatněny daleko lépe.

Tabulka 6. Výdaje na vědu a výzkum, v mil EUR

	2008	2009	2010	2011	2012
USA	276 881,969	291 371,523	309 340,726	308 758,621	340 193,805
Čína (bez Hongkongu)	45 150,65	60 897,245	78 724,998	96 565,243	127 059,283
Japonsko	113 986,356	121 357,434	135 035,091	143 700,955	154 976,993
Jižní Korea	21 479,527	21 393,481	28 629,235	32 370,522	38 302,479
Celkem – Evropská unie	240 004,816	237 421,283	246 994,186	259 893,079	269 978,704
Německo	66 594,101	67 014,884	70 014,208	75 569,073	79 110,378
Švédsko	**12 314,356**	**10 682,826**	**11 869,921**	**13 157,434**	**13 891,27**
Česká republika	**1 999,197**	**1 924,518**	**2 095,142**	**2 551,989**	**2 877,264**
Malta	32,685	31,761	40,037	46,053	59,234

	2013	2014	2015	2016	2017
USA	344 561,404	360 826,496	453 260,928	:	:
Čína (bez Hongkongu)	145 097,102	159 004,48	203 201,994	:	:
Japonsko	128 644,678	124 530,732	129 819,462	:	:
Jižní Korea	40 787,222	45 584,939	52 492,855	:	:
Celkem – Evropská unie	273 996,504	285 137,039	302 095,869	305 510,976	317 957,245
Německo	79 729,508	84 246,766	88 781,819	92 173,556	99 052,15
Švédsko	**14 406,172**	**13 611,914**	**14 662,533**	**15 141,358**	**15 811,045**
Česká republika	**2 996,666**	**3 090,662**	**3 250,243**	**2 963,274**	**3 433,337**
Malta	59,055	60,539	71,491	58,702	61,114

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

I přes naprosto raketový růst výdajů na vědu a výzkum, Čína naráží na svůj hlavní problém – nerozvinutost s nízkou ekonomickou sílu místního trhu – viz tabulka č. 7. I když její absolutní výdaje na vědu a výzkum překročily japonské, v rámci výdajů na jednoho obyvatele je tato bezesporu asijská velmoc hodně pozadu.

Bohužel výdaje na vědu a výzkum v České republice jsou velmi nízké a jsou dvakrát menší nežli celoevropský průměr. Přitom výdaje zaznamenaly naprosto raketový růst: ze 193 eur na 324 eura. A znovu, vzhledem k oscilujícímu sektoru náročného na složité technologie, vzniká otázka efektivnosti vynaložených výdajů.

Ve Švédsku je ale situace zcela jiná – zde růst výdajů na jednoho obyvatele vzrostl jenom o 17 %, což zcela odpovídá růstu podílu průmyslového sektoru náročného na vysoké technologie.

Tabulka 7. Výdaje na vědu a výzkum na jednoho obyvatele v EUR

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
USA	909,2	948,4	998,5	989,3	1 082,1	1 088,3	1 131,3	1 410,6	:	:
Čína (bez Hongkongu)	34	45,6	58,7	71,7	93,8	106,6	116,2	147,8	:	:
Japonsko	890,2	947,9	1 054,6	1 124,1	1 215	1 010,3	978,5	1 021,3	:	:
Jižní Korea	437,9	433,9	577,7	648,2	763	808,8	898,3	1 029	:	:
Švédsko	**1 341**	**1 154,1**	**1 270,8**	**1 397,4**	**1 464,9**	**1 507,6**	**1 411,3**	**1 504,3**	**1 537**	**1 581,9**
Průměr – Evropská unie	479,7	472,9	490,9	516,7	535,6	542,4	562,4	594	598,7	621,6
Česká republika	**193,3**	**184,6**	**200,3**	**243,4**	**273,9**	**285**	**294**	**308,4**	**280,8**	**324,5**
Rumunsko	39,2	27,2	28,2	32,5	32,1	27,9	28,8	39,4	41,4	48,1

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

4.1.2 Inflace

Vývoj míry v evropských zemích zcela jednoznačně hovoří o tom, že tato makroekonomická veličina již přestala trápit politiky a centrální bankéře – inflace je již dávno zvládnutelnou veličinou. Prozatím je nejvyšší inflace v Estonsku, ale v této pobaltské země růst cenové hladiny nepřevýšil pět procent.

Tabulka 8. Vývoj míry inflace v zemích EU v procentech

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Estonsko	0,2	2,7	5,1	4,2	3,2	0,5	0,1	0,8	3,7
Česká republika	**0,6**	**1,2**	**2,2**	**3,5**	**1,4**	**0,4**	**0,3**	**0,6**	**2,4**
Švédsko	**1,9**	**1,9**	**1,4**	**0,9**	**0,4**	**0,2**	**0,7**	**1,1**	**1,9**
Evropská unie	1	2,1	3,1	2,6	1,5	0,5	0	0,3	1,7
Irsko	-1,7	-1,6	1,2	1,9	0,5	0,3	0	-0,2	0,3

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Ani v případě České republiky nebo Švédska nelze hovořit o riziku inflace. Vedení země by ale nemělo usínat na vavřínech, ale spíše by se mělo snažit být připraveným na riziko poklesu cenové hladiny.

Na obrázku č. 3 je vidět vývoj inflace v obou zemích. Za povšimnutí stojí rok 2012 pro Českou republiku. Důvodů růstu inflace v tomto roce bylo několik. Zaprvé se jedná o růst snížené sazby DPH z 10 % na 14 %, dále došlo ve stejném roce ke zvýšení spotřební daně na tabák a tabákové výrobky a zároveň i ke zvýšení cen energií – elektřiny, zemního plynu, tepla a teplé vody.

Největším činitelem byl však růst cen za základní potraviny, které hrají velmi důležitou roli v českých útratách. Sumarizace všech těchto činitelů vedla k růstu cenové hladiny. A v posledních letech je vidět růst cenové hladiny. Důvod lze hledat především v ekonomickém růstu České republiky – například nezaměstnanost v zemi je jedna z nejnižších v Evropě. Ekonomický růst logicky vytváří tlak na růst cenové hladiny z důvodu rostoucí poptávky.

V případě Švédska jednoznačně stojí za povšimnutí poslední léta, kde je patrná tendence růstu cenové hladiny. Analytikové upozorňují na dvě výrazné příčiny – jedná se o stálý ekonomický růst, který se koneckonců odráží v růstu cen (Financial Times. Swedish inflation rises above 2 % target for first time since 2010) a zároveň v růstu cen na energii (Financial Times. Swedish inflation jumps to 5-year high). Zajímavé je, že příčiny švédské inflace jsou shodné s tou českou.

Obrázek 3. Vývoj inflace ve Švédsku a České republice v procentech

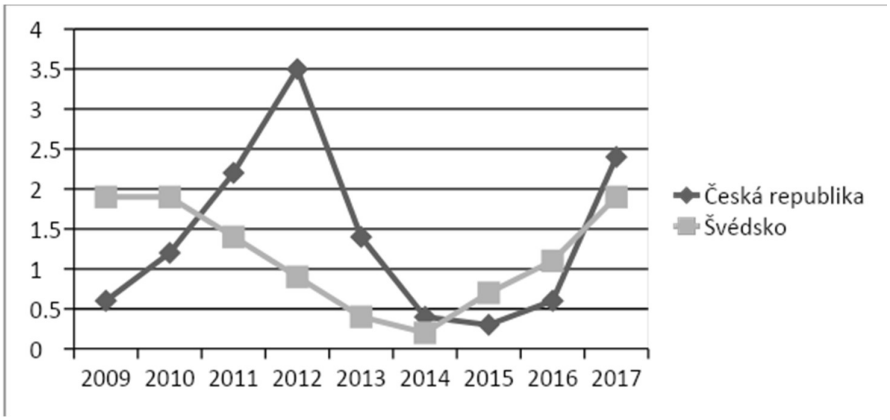

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

4.1.3 Vývoz a dovoz

Nelze jednoznačně říct, jestli Evropská unie je spíše dovozcem nebo vývozcem – viz tabulka č. 9. Jak je zřejmé, jednou je toto ekonomické seskupení v záporné a jednou v kladné bilanci. Je to způsobeno hlavními dovozci a vývozci v Evropě – tedy Německem, Francií a Velkou Británií. Největší obchodní bilanci má nepřekvapivě Německo a nejhorší Velká Británie.

Situace je v případě České republiky naprosto výborná – obchodní bilance země nestále roste, což svědčí o významu a popularitě českého zboží v zahraničí. Je nutné rovněž podotknout, že většina českého vývozu jsou výrobky s vysokou přidanou hodnotou, jako jsou třeba automobily.

Česká ekonomika je velmi dlouhou dobou známá svými vývozy a kvalitou zboží v zahraničí. Růst objemu obchodní bilance činil neuvěřitelných 220 % v porovnání s rokem 2009. Česká ekonomika je jednoznačně tažena nejen domácí poptávkou, ale i zahraničí poptávkou po českém zboží.

Švédská situace je o něco horší, zde se naopak prohlubuje záporná obchodní bilance. Možným důvodem je pokles poptávky po švédském zboží v zahraničí, zejména kvůli rozsáhlému vstupu Číny a Jižní Koreji na mezinárodní trh. V důsledku toho švédský vývoz klesá.

Tabulka 9. Obchodní bilance (mil EUR)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Celkem – Evropská unie	-76 317,4	-106 700,2	-108 280,1	-46 174,5	115 949,1	86 530,6	133 724,3	102 887,5	86 292,8
Německo	138 868,3	153 963,8	157 410,6	191 672,4	198 655,3	216 459,6	248 195,7	251 727,8	252 294,0
Česká republika	**5 669,3**	**4 774,5**	**7 768,8**	**12 164,5**	**13 564,1**	**15 596,3**	**14 882,7**	**17 710,9**	**16 731,2**
Švédsko	**7 818,2**	**7 244,3**	**7 138,9**	**6 155,9**	**5 226,1**	**1 788,1**	**1 451,2**	**-1 561,4**	**-778,0**
Francie	-56 062,3	-65 854,1	-88 761,3	-82 274,9	-76 738,2	-73 823,5	-61 636,6	-64 394,8	-80 562,6
Velká Británie	-117 877,1	-131 525,9	-123 989,9	-173 123,2	-89 917,0	-139 451,2	-149 811,5	-204 885,3	-178 774,4

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Vývoz Evropské unie je, jak již bylo uvedeno výše, jednoznačně závislý na Německu – až pětina evropského vývozu je tvořena v této průmyslové velmoci. Je navíc zřejmé, že vývozy této země výrazně rostou.

České vývozu dokázaly velice rychle se vypořádat s ekonomickou krizí, která shodila export země o několik desítek procent. V současné době vývoz České republiky výrazně převyšuje do krizovou situaci. Navíc i podíl České republiky vzrostl ze 2,5 % na 3 % z pohledu celoevropské situace. Na druhou stranu se musí upozornit na to, že české vývozy jsou tvořeny firmami, které mají výraznou zahraniční kapitálovou účast – jedná se zejména o německé podniky. Tedy se nejedná o české vývozy, ale spíše o vývozy, ze kterých má ekonomické následky především sousední Německo. I přesto se ale ekonomický rozvoj dotýká českého trhu v podobě větší zaměstnanosti, růstu životní úrovně, zlepšení znalostí místních lidí apod.

Situace ve Švédsku není zase až tak příznivá. Vývozy země se sice dostaly z krizové situace z roku 2009, avšak nelze říct, že se švédské zboží těší zase až tak velké popularitě v zahraničí, růst vývozu je zcela nepatrný. V důsledku toho české vývozy poprvé za dějiny nezávislé České republiky převýšily vývozy skandinávského státu.

Tabulka 10. Vývoz v mil EUR

	2008	2009	2010	2011	2012
Celkem – Evropská unie	4 048 635,9	3 308 289,1	3 910 606,7	4 377 874,4	4 523 836,7
Německo celkem	983 255,0	803 011,6	949 629,4	1 058 897,3	1 090 529,8
Podíl Německa na EU	24,29 %	24,27 %	24,28 %	24,19 %	24,11 %
Česká republika	**99 809,1**	**80 983,3**	**100 310,5**	**117 054,1**	**122 230,0**
Podíl České republiky na EU	**2,47 %**	**2,45 %**	**2,57 %**	**2,67 %**	**2,70 %**
Švédsko	**124 644,6**	**93 763,1**	**119 596,7**	**134 312,6**	**134 141,4**
Podíl Švédska na EU	**3,08 %**	**2,83 %**	**3,06 %**	**3,07 %**	**2,97 %**
Malta	2 367,0	2 048,6	2 704,9	3 150,5	3 308,1
Podíl Malty na EU	0,06 %	0,06 %	0,07 %	0,07 %	0,07 %

	2013	2014	2015	2016	2017
Celkem – Evropská unie	4 575 492,9	4 636 405,7	4 859 559,3	4 861 443,3	5 230 419,0
Německo celkem	1 088 071,0	1 125 034,2	1 195 822,4	1 205 488,8	1 281 946,5
Podíl Německa na EU	23,78 %	24,27 %	24,61 %	24,80 %	24,51 %
Česká republika	**122 185,1**	**131 798,9**	**142 364,1**	**146 979,0**	**161 213,9**
Podíl České republiky na EU	**2,67 %**	**2,84 %**	**2,93 %**	**3,02 %**	**3,08 %**
Švédsko	**126 157,4**	**123 920,6**	**126 258,2**	**125 901,1**	**135 523,2**
Podíl Švédska na EU	**2,76 %**	**2,67 %**	**2,60 %**	**2,59 %**	**2,59 %**
Malta	2 752,6	2 205,6	2 355,0	2 843,1	2 219,0
Podíl Malty na EU	0,06 %	0,05 %	0,05 %	0,06 %	0,04 %

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Nejlépe je situace s vývozy vidět na obrázku č. 4. Jak je zřejmé z obrázku, „nůžky“ v podobě vývozu České republiky a Švédska se čím dále rozevírají. Klíčovým okamžikem je situace v období 2013-2014. Uvedené období se shoduje s aktivní devalvací měny vzniklé v důsledku kroků ze strany České národní banky. Díky těmto krokům měnový kurz poklesl z 25 na 27 Kč/EUR, a to během pouhého jednoho roku. Následek lze vidět na obrázku č. 4. Jak je zřejmé, pokles kurzu zlepšil postavení českých vývozců na zahraničních trzích.

Obrázek 4. Objem vývozu v mil EUR

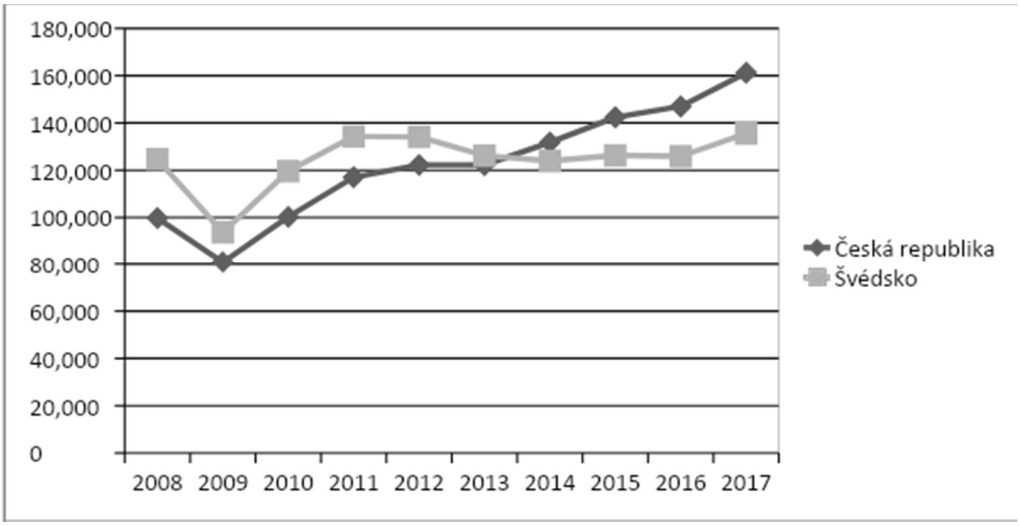

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Velice zajímavou situaci udává tabulka č. 11, která poskytuje přehled o vývozu high-tech zboží jako jednoho z faktorů konkurenceschopné ekonomiky. V průměru toto zboží zaujímá 17 % unijních vývozů, lídrem je jednoznačně Irsko s jeho třetinovým vývozem uvedeného typu zboží.

Situace je v České republice velice vhodná – i přesto, že se země pohybuje pod průměrem EU, její vysoce technologické zboží činí 15 % oproti 12 % v případě Švédska. Lze to vysvětlit silnou expertní orientací české ekonomiky – zejména na sousední Německo, které vyžaduje především vysoce technologické zboží.

Tabulka 11. Podílu vývozů hich-tech zboží na celkovému vývozu v procentech

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Irsko	25,7	24,3	22,1	19,5	21,2	21,7	20,9	20,9	24,4	28,7	34,3
Průměr – Evropská unie	16,1	15,4	17,1	16,1	15,4	15,7	15,3	15,6	17	17,9	17,8
Česká republika	**14,1**	**14,1**	**15,2**	**16,1**	**16,4**	**16,1**	**15,1**	**15,3**	**15,5**	**15**	**15,3**
Švédsko	**13,3**	**13,2**	**14,6**	**14,5**	**13,8**	**12,8**	**13**	**12,9**	**13,5**	**13,4**	**11,9**
Řecko	4,2	4,9	7,7	5,6	4,6	3,2	2,7	3,7	4,6	5	4,3

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Německo je rovněž i největším dovozcem v rámci EU – viz tabulka č. 12. Jak je zřejmé z tabulky, dovoz do všech unijních zemí výrazně roste. Hlavním artiklem jsou pochopitelně ropa a zemní plyn. V tom jsou evropské země zcela solidární – dostatek vlastní ropy má jenom Norsko. Právě

proto energetická bezpečnost země je naprosto zásadním strategickým bodem v politice EU. Bohužel v současnosti jsou téměř všechny unijní země silně závislé na dovozu fosilních paliv a snahou je snížit tuto závislost, respektive aspoň rozložit riziko závislosti na Rusku.

Tabulka 12. Dovoz v mil EUR

	2008	2009	2010	2011	2012
Evropská unie celkem	4 250 740,3	3 384 607,1	4 017 306,5	4 486 154,5	4 570 011,3
Německo	805 729,5	664 143,3	795 665,6	901 486,6	898 857,4
Podíl Německa na EU	18,96 %	19,62 %	19,81 %	20,09 %	19,67 %
Česká republika	**96 571,9**	**75 314,0**	**95 536,0**	**109 285,3**	**110 065,6**
Podíl České republiky na EU	**2,27 %**	**2,23 %**	**2,38 %**	**2,44 %**	**2,41 %**
Švédsko	**114 565,2**	**85 944,9**	**112 352,4**	**127 173,8**	**127 985,5**
Podíl Švédska na EU	**2,70 %**	**2,54 %**	**2,80 %**	**2,83 %**	**2,80 %**
Malta	3 603,6	3 210,2	3 818,4	4 520,5	5 135,2
Podíl Malty na EU	0,08 %	0,09 %	0,10 %	0,10 %	0,11 %

	2013	2014	2015	2016	2017
Evropská unie celkem	4 459 543,7	4 549 875,3	4 725 835,3	4 758 555,8	5 144 126,1
Německo	889 415,7	908 574,6	947 626,7	953 760,9	1 029 652,5
Podíl Německa na EU	19,94 %	19,97 %	20,05 %	20,04 %	20,02 %
Česká republika	**108 620,9**	**116 202,6**	**127 481,3**	**129 268,1**	**144 482,7**
Podíl České republiky na EU	**2,44 %**	**2,55 %**	**2,70 %**	**2,72 %**	**2,81 %**
Švédsko	**120 931,3**	**122 132,4**	**124 807,1**	**127 462,6**	**136 301,2**
Podíl Švédska na EU	**2,71 %**	**2,68 %**	**2,64 %**	**2,68 %**	**2,65 %**
Malta	4 628,3	5 132,1	5 442,7	5 783,7	5 148,3
Podíl Malty na EU	0,10 %	0,11 %	0,12 %	0,12 %	0,10 %

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Hlavní vývozní zemí je pro Českou republiku Německo, kam se vyváží třetina české produkce (12 mld. EUR), s větším odstupem je Slovensko, Polsko a Velká Británie (1,9-3,09 mld. EUR za každou zemi). Země Evropské unie jsou hlavním regionálním partnerem země – do EU se vyváží 80 % českých výrobků. Z mimoevropských zemí za povšimnutí stojí Čína a USA. Za posledních několik let došlo k výrazné změně v případě TOP deseti exportérů českého zboží – v důsledku sankcí proti Rusku v souvislostí s anexí Krymu vypadla tato země z žebříčku deseti cílových zemí pro český export. Hlavním vývozním artiklem České republiky je automobilový průmysl (8 mld. EUR) a pak strojírenství (7 mld. EUR) a elektronika (6,6 mld. EUR). V rámci importu se musí znovu zdůraznit vliv unijních zemí, odkud se v průměru dováží 60 % zboží. A znovu je klíčovým obchodním partnerem Německo s 27-30 % na celkovém dovozu. Dovoz je ale silně ovlivněn

cenami komodit – zejména ropy a zemním plynem. Pokud se bavíme o obchodní bilanci, tak zde velkou roli hraje centrální banka, která svým usměrněním kurzu české koruny zaměřeného na devalvaci dokáže vhodným způsobem posílit konkurenceschopnost českých výrobků v zahraničí. Mimochodem proto se jedná o jeden z důvodů nízkého zájmu České republiky o členství v eurozóně. Díky vstupu do eurozóny totiž česká ekonomika přijde o tak vhodný způsob posílení svého exportu (Český statistický úřad, 2018).

U švédského vývozu jednoznačně nelze vymezit položku srovnatelnou s českým automobilovým průmyslem. Švédský vývoz je silně diverzifikován – největšími vývozními artikly jsou výrobky chemického průmyslu, medicínské výrobky, auta a součástí k nim. Každá z těchto položek se podílí přibližně pěti procenty na celkovém vývozu země. Struktura dovozu je ovlivněn plynem a ropnými výrobky a dovozem aut – každý v průměru čtyřmi až šesti procenty – a to v závislosti zejména na ceně ropy a plynu. Stejně jak i pro Českou republiku je pro Švédsko klíčovým partnerem země EU, které mají 70 % podíl jak na export, tak i na importu. Na druhou stranu vývoz je rovněž diverzifikován – 11 % směřuje do Německa, 7 % do Dánska a Norska apod. Velice výrazným způsobem rostou i prodeje švédského zboží v Číně. Úplně stejná situace nastává i v případě dovozu – import z Německa dosahuje 19 %, z Holandska a Dánska 8 % apod. Stejně jak i v případě České republiky místní vláda se nesnaží přistoupit k eurozóně, ačkoliv země je daleko déle součástí Evropské unie, a tudíž by již dávno měla přistoupit k euru. Možným důvodem kromě nestabilní situace v eurozóně je i to, že obchodními partnery země nejsou jenom státy eurozóny, ale rovněž i sousední Dánsko a Norsko, které nemají a nehodlají prozatím zavádět euro. Norsko navíc není ani členem EU. K tomu se musí přidat i obavy o návrat bankovní krize, ke které došlo ve Švédsku v 90. letech (Statistics Sweden, 2018).

Odlišností obou zemí v rámci obchodní bilance je to, že česká ekonomika je daleko závislejší na situaci ve světě nežli švédská. Podíl švédského vývozu na HDP dosahuje výše čtyřiceti procent kdežto pro českou ekonomiku je tento ukazatel dvakrát vyšší. Proto z pohledu mezinárodního obchodu a nutnosti přechodu na euro, Česká republika má daleko více důvodů nahradit svou měnu společnou evropskou měnou. Díky tomu by se české vývozní podniky zbavily kurzového rizika. Na druhou stranu by vliv centrální banky na kurz měny byl značně omezen.

4.1.4 Zahraniční investice

Zahraniční investice rozhodně stojí za ekonomickým růstem české ekonomiky od doby pádu komunistického režimu – během 90. let podíl zahraničních investic dosahoval 10 % českého HDP, v poslední době pochopitelně podíl poklesl a pohybuje se spíše na úrovni 2-3 %. Důvodem je nasycení trhu.

České území je velmi lákavé pro zahraniční investory, zejména z Německa, které je navíc i hlavním obchodním partnerem České republiky. Další v pořadí zemí je Rakousko, Lucembursko a Nizozemí. Z každé z těchto zemí pochází přibližně 12-20 % zahraničních investic. Celkový roční objem zahraničních investic dosahuje v České republice výše 112,88 mld. eur. Z hlediska odvětvové struktury klíčová je oblast bankovnictví a pojišťovnictví, kam směřuje až třicet procent zahraničního kapitálu, dále následují motorová vozidla s deseti procenty a nemovitosti s osmi procenty (Český statistický úřad, 2019).

Zajímavé je, že vzhledem k počtu firem působících na českém území se zahraničními majiteli, jednoznačně vede Rusko. Nejedná se ale o investory v pravém slova smyslu, ale spíše o firmy založené za účelem obdržení víza, respektive zajištění legálního pobytu pro občany Ruska a jejich rodinné příslušníky (Eurozprávy.cz, 2019).

Na závěr k České republice je nutné podotknout, že v dnešní době teritoriální členění investic není zase až tak vhodné – celá řada společností přenáší z daňových důvodů svoje sídla do jiných zemí, příkladem slouží třeba Nizozemí. Právě proto se může klidně stát, že nizozemská firma bude mít skutečné kořeny ve Francii.

Hlavními zahraničními partnery Švédska jsou investoři z vysoce rozvinutých zemí – USA, Nizozemí a Finsko. Nejvíce se zahraniční investoři zajímají o velice výnosné švédské aktivity – finanční a pojištění, hutnictví a strojírenství. Zahraniční investice do Švédska za rok činí 236 mld. eur což je přibližně dvakrát tolik, co činí do České republiky (SCB, 2019).

Tři výše uvedené země se podílejí 47 % na celkovém objemu zahraničních investic do země (Santandertrade, 2019). Důvod zájmů investorů o Švédsko je jasný – velmi silná kupní síla, vzdělané obyvatelstvo a predikovatelnost politického vývoje země. Minusem země je v porovnání s Českou republikou velmi vysoké mzdy a relativní rigidní, zejména v porovnání s Českou republikou, pracovní právo, které brání zejména zaměstnance.

Objem zahraničních investic Švédska v zahraničí je pochopitelně daleko větší, nežli je tomu v případě České republiky – viz tabulka č. 13. Je to zřejmě způsobeno tím, že švédská ekonomika neměla období vlády komunismu a mohla se rozvíjet v souladu s tržními principy. Na druhou stranu pozitivním zjištěním je to, že postupně dochází ke sblížení těchto dvou ukazatelů – pouze pro zajímavost v roce 2008 byl objem švédských investic 2,1 větší, nežli je tomu v případě České republiky, kdežto o deset let později je uvedené číslo jen ve výši 1,8.

Tabulka 13. Objem přímých zahraničních investic České republiky a Švédska v zahraničí, v mil EUR

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Česká republika	90 123	98 319	110 826	108 806	120 618	115 671	120 244	128 874	138 403	154 733	160 639
Švédsko	197 097	227 259	256 084	264 157	272 062	275 687	279 857	281 586	283 547	285 635	287 459

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

4.1.5 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je rozhodně problémem Evropské unie. Na druhou stranu, stejně jako i v případě HDP u nezaměstnanosti je naprosto krásně vidět rozdíly mezi jednotlivými evropskými státy – viz tabulka č. 14.

V případě České republiky se jedná o stát, kde je jedna z nejnižších inflací v celé Evropské unii. V tom by měl česká situace sloužit jako vzor pro jiné země Evropy, zejména pokud se jedná o skupinu PIGS.

Situace s nezaměstnaností ve Švédsku je shodná s českou situací – zde, i v nejhorších letech 2008-2010, tato ekonomická veličina nevzrostla na více než devět procent.

Tabulka 14. Obecná míra nezaměstnanosti v procentech

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Řecko	9	8,4	7,8	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5	26,5	24,9	23,6	21,5
Průměr – Evropská unie	8,2	7,2	7	9	9,6	9,7	10,5	10,9	10,2	9,4	8,6	7,6
Švédsko	**7,1**	**6,1**	**6,2**	**8,3**	**8,6**	**7,8**	**8**	**8**	**7,9**	**7,4**	**6,9**	**6,7**
Česká republika	**7,1**	**5,3**	**4,4**	**6,7**	**7,3**	**6,7**	**7**	**7**	**6,1**	**5,1**	**4**	**2,9**

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Vývoj nezaměstnanosti je ukázán i na obrázku č. 5, ze kterého je patrná neustálá tendence poklesu nezaměstnanosti v obou zemích. Jak je zřejmé z uvedeného grafu, krize v obou zemích jednoznačně skončila v roce 2013.

Obrázek 5. Vývoj nezaměstnanosti v České republice a ve Švédsku v procentech

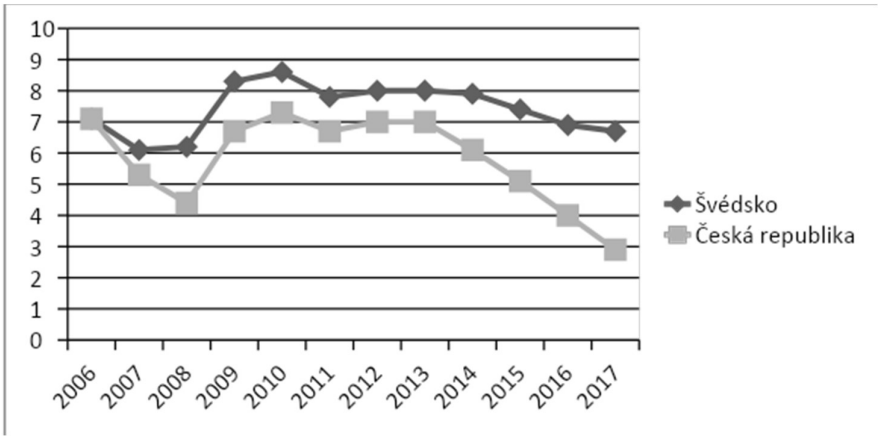

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Příčiny nezaměstnanosti spočívají především ve velmi nízkém vzdělání – viz tabulka č. 15. Jak je zřejmé z tabulky, lidi se základním vzděláním mají po celé Evropě velké problémy s nalezením práce. Na Slovensku během krize v letech 2009-2013 dokonce 40 % lidi se základním vzděláním nemělo práci.

V České republice a ve Švédsku byla situace o něco lepší, ale i přesto lze vidět, že jenom před pár lety nezaměstnanost lidí se základním vzděláním v českých podmínkách se pohybovala na úrovni 20 %. Oba dva státy by se ale měly i přes toto zjištění podrobněji zabývat otázkou vzdělávání.

Tabulka 15. Počet nezaměstnaných ve věku 25-64 let pouze se základním vzděláním v procentech

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Slovensko	35,9	38,3	40,8	39,4	41,5	40	39,3	34,4	29,4	27,4
Švédsko	**7**	**10,5**	**11,6**	**11,4**	**12,3**	**13,4**	**13,9**	**14,1**	**14,4**	**14,7**
Průměr – Evropská unie	9,7	12,7	14,1	14,7	16,7	17,9	17,4	16,3	15,1	13,9
Česká republika	**17,3**	**21,8**	**22,7**	**21,5**	**25,5**	**23,4**	**20,7**	**20,7**	**19,2**	**11,9**
Island	2,5	7,4	7,2	7,3	7,3	5,7	4,7	4	2,7	2,1

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Další příčina v nezaměstnanosti v Evropě je nízká snaha lidi po dalším vzdělávání. Bohužel mnozí se domnívají, že jednou získaný diplom – a to ať se jedná o střední nebo vysokou školu je posledním bodem v jejich vzdělávacím procesu. Jak je zřejmé z tabulku č. 16, počet lidí, kteří se vzdělávají na pracovišti, je v případě Švédska velmi vysoký, dokonce se jedná o maximum za celou EU. Díky tomu vzniká skupina lidí, kteří jsou schopni pracovat ve vysoce inovačních odvětvích, a

tedy nejsou ohroženy nezaměstnaností. V případě České republiky je podíl lidí studujících po dvaceti pěti letech menší nežli celoevropský průměr. Jedná se o oblast, která rozhodně stojí za zamyšlení. Česká vláda by měla vhodným způsobem propagovat nutnost dalšího vzdělání, i po dokončení střední, respektive vysoké školy.

Tabulka 16. Podíl lidí ve věku 25-64, kteří studují nebo se vzdělávají v procentech

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Švédsko	**22,5**	**22,5**	**24,7**	**25,3**	**27,0**	**28,4**	**29,2**	**29,4**	**29,6**	**30,4**
Průměr – Evropská unie	9,5	9,5	9,3	9,1	9,2	10,7	10,8	10,7	10,8	10,9
Česká republika	**8,0**	**7,1**	**7,8**	**11,6**	**11,1**	**10,0**	**9,6**	**8,5**	**8,8**	**9,8**
Rumunsko	1,8	1,8	1,4	1,6	1,4	2,0	1,5	1,3	1,2	1,1

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Další příčinou nezaměstnanosti v Evropě a ve zvolených zemích je rozhodně nezaměstnaná mládež – viz tabulka č. 17. Jedná se o skupinu lidí, která je jednou z nejvíce ohrožených na pracovním trhu. Důvod je snadný – chybějící pracovní zkušenosti. Situace ve Švédsku je o něco lepší, avšak země se nachází nad evropským průměrem a zde nezaměstnanost mládeže dosahuje dvaceti procent. V českých podmínkách sice je podíl nezaměstnaných mladých lidí výrazně větší nežli podíl celkových nezaměstnaných na pracovní síle země, avšak se nejedná o alarmující čísla. Jedná se o zcela přirozenou situaci na trhu – stejně tak jsou nezaměstnaností ohroženi ženy, lidi s omezenou schopnosti pohybu apod. Na druhou stranu nezaměstnaná mládež je obrovský ekonomický a sociální problém – vždyť se jedná o budoucnost země.

Tabulka 17. Podíl nezaměstnané mládeže (15-24 let) v procentech

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Řecko	25,7	33,0	44,7	55,3	58,3	52,4	49,8	47,3	43,6
Švédsko	**25,0**	**24,8**	**22,8**	**23,6**	**23,5**	**22,9**	**20,4**	**18,9**	**17,9**
Průměr – Evropská unie	19,6	20,4	20,9	22,6	23,1	21,9	20,3	18,9	17,1
Česká republika	**16,6**	**18,3**	**18,1**	**19,5**	**19,0**	**15,9**	**12,6**	**10,5**	**7,9**
Německo	11,2	9,8	8,5	8,0	7,8	7,7	7,2	7,1	6,8

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Neznalost jazyků je v dnešní době bezesporu jeden z největších „hendikepů“, pokud se bavíme zejména o mládeži. V dnešní době znalost jednoho světového jazyka je naprostou přirozeností. Bohužel evropská statistika mluví o zcela opačné situaci – viz tabulka č. 18.

Situace v České republice není o moc lepší – i přes to, že země má velmi otevřenou ekonomiku a je tudíž velmi silná poptávka po jazykově zdatných lidech. Musí se ale uvést, že znalosti cizích jazyků se postupně lepší – jednalo se o desetiprocentní pokles během necelých deseti let. Vláda země by měla začít něco dělat se znalostí cizích jazyků.

Švédská situace je naprosto vhodná – zde jenom zanedbatelné procento lidí neumí žádný cizí jazyk. Je to způsobeno vhodnou jazykovou politikou ve sféře švédského středoškolského vzdělání.

Tabulka 18. Neznalost ani jednoho cizího jazyka – v procentech

	2007	2011	2016
Velká Británie	35,1		65,4
Průměr – Evropská unie	37,0	34,3	35,3
Česká republika	**31,9**	**30,9**	**21,0**
Švédsko	**5,0**	**8,2**	**3,4**

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Shodná situace se objevuje i v případě lidí, kteří umí tři a více jazyky – viz tabulka č. 19. Je zřejmě, že skandinávské země mají vhodně nastavenou jazykovou politiku, jelikož třeba ve Švédsku tři a více jazyků umí dvacet procent. Musí se ale upozornit na jeden důležitý detail – Švédové většinou rozumí norštině a částečně i dánštině, jelikož se jedná o jazyky, které lingvisticky stojí velmi blízko.

Bohužel je v České republice situace zcela opačná – zde má vysokou jazykovou znalost jenom sedm procent obyvatel. Přitom je znovu nutné upozornit na blízkost sousedního Německa a závislost českých vývozů do této země. Český stát by rozhodně měl posílit znalosti českých žáků už na úrovni střední školy. Kombinace němčiny a angličtiny se jeví jako naprosto zásadní pro české občany, pokud jejich snahou je nejen se udržet na svém stávajícím pracovním místě, ale zároveň i nemít problémy s nalezením práce v budoucnosti.

Tabulka 19. Znalost tří a více jazyků v procentech

	2007	2011	2016
Luxemburg		72,0	51,2
Švédsko	**19,4**	**30,5**	**19,0**
Průměr – Evropská unie	7,0	9,1	8,4
Česká republika	**8,8**	**7,1**	**7,4**
Rumunsko	1,3	:	0,9

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Všeobecná znalost cizích jazyků je sice velmi dobrým kritériem, avšak je nutné počítat i s tím, jestli lidé jsou schopni daný jazyk využít v praxi. Důvod je snadný – v práci je zapotřebí umět speciální výrazy. Jak je zřejmé z tabulky č. 20, nejlepší je situace v Lucembursku. Ve Švédsku je situace rovněž ideální – v podstatě každý člověk, který umí cizí jazyk, je schopen jej využívat nejen při jednoduché konverzaci nebo cestování, ale rovněž i v práci.

A znovu se naráží na stejný problém – pouze deset procent Čechů je schopno využívat svůj cizí jazyk v práci. Tehdy všeobecně roste znalost cizích jazyků Čechů, avšak tento trend nelze sledovat v pracovním využívání.

Tabulka 20. Úroveň znalosti jazyka umožňující jeho využívání v profesionální oblasti v procentech

	2007	2011	2016
Luxemburg		72,1	65,5
Švédsko	**41,4**	**43,4**	**59,7**
Průměr – Evropská unie	20,3	23,7	24,8
Česká republika	**11,0**	**16,8**	**11,8**
Itálie	9,7	14,1	10,8

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Důsledkem nezaměstnanosti jsou i exekuce a vynucená chudoba lidí. Jak je zřejmé z tabulky č. 21, „lídrem“ v této kategorii je Itálie, kde počet lidí ohrožených chudobou dosahuje neuvěřitelných dvou milionů. Nejlepší je situace v Polsku, což lze vysvětlit zejména ekonomickým růstem této země zapříčiněné zejména absorpční kapacitou lokálního trhu s jeho desítkami milionů potenciálních kupujících.

Situace v České republice je velmi pozitivní – zde lze dokonce vidět i záporná čísla. To samé platí i pro Švédsko, kde počet osob ohrožených chudobou nepřesahuje pět set tisíc. Chudoba není rozhodně rizikem pro obě dvě zkoumané země.

Tabulka 21. Počet lidí ohrožených chudobou a rizikem exekuce (v tis)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Itálie	-190	1776	2894	2147	2064	2387	3055	2325
Švédsko	**119**	**201**	**150**	**219**	**224**	**446**	**432**	**237**
Česká republika	**-71**	**32**	**14**	**-58**	**-35**	**-122**	**-191**	**-299**
Polsko	-1083	-1295	-1364	-1744	-2155	-2731	-3270	-4218
Průměr – Evropská unie	516	3467	6383	5458	4635	1819	810	-5237

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

4.1.6 Úroková míra

Další v pořadí kapitola zkoumá vývoj úrokové míry vyhlášené místními centrálními bankami. Zde je nutné uvést základní společný bod obou zemí – Česká republika ani Švédsko nejsou členy eurozóny. Proto jsou místním centrálním bankám umožněno provádět relativně nezávislou politiku od ECB. Pro účely této diplomové práce bylo rozhodnuto zvolit tří základní sazby – repo, lombardní a PRM, jejichž vývoj je vidět v tabulce dole.

Tabulka 22. Repo, lombardní a PMR sazby ve Švédsku a České republice v procentech

	2008	2009	2010	2011	2012
Repo-Česká republika	3,75	1,5	0,75	0,75	0,05
Repo-Švédsko	2,01	1,7	0,05	1,2	1,5
Lombardní sazba - Česká republika	2,75	2	1,75	1,75	0,25
Lombardní sazba – Švédsko	3,05	2,08	1,9	2,2	2,25
PMR - Česká republika	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Repo-Česká republika	0,05	0,05	0,05	0,05	0,5	1,75
Repo-Švédsko	1	0,25	-0,1	-0,5	-0,5	-0,5
Lombardní sazba - Česká republika	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	2,75
Lombardní sazba – Švédsko	1,75	1	0,65	0,25	0,25	0,25
PMR - Česká republika	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00

Zdroj: Česká národní banka, Riksbank, 2019

Po celou dobu sledování dochází v obou zemích k neustálému poklesu repo a lombardní sazby. Lze to vysvětlit zejména snahou místních centrálních bank povzbudit svou ekonomiku a nedopustit depresi místní ekonomiky. Přitom repo sazba je v případě Švédska negativní od roku 2015, jedná se o zcela paradoxní situaci – negativní úrok je rozhodně něčím neobvyklým ve finančním světě.

V případě České republiky přestala od roku 2012 repo a lombardní sazba hrát významnou roli – další jejich snížení by nemělo výrazný dopad. Právě proto v tomto období začala Česká národní banka pracovat s operacemi na volném trhu, a to ve snaze ovlivnit kurz své měny a tímto i pomoct exportérům a tímto i celé ekonomice. Důvod je snadný – jak již bylo uvedeno výše, česká ekonomika je velice silně otevřenou a exportéři hrají významnou roli v českém hospodářství. Proto je uvedený krok ČNB zcela logický. Od roku 2018 je ale patrný opačný trend – ČNB si zřejmě všimla rostoucí ekonomiky a obává se jejího přehřátí, v důsledku čehož začala naopak zvyšovat repo sazby.

Zajímavé je, že Švédsko je jednou z mála zemí světa, které vůbec nemají povinné minimální rezervy jako požadavek místní centrální banky (European Central Bank, 2019). Možným důvodem

je to, že země má velmi rozvinutý bankovní systém a místní centrální banka se neobává o problémy v tomto sektoru. Na druhou stranu díky tomu místní CB přichází o vhodný a efektivní monetární nástroj.

V případě České republiky je úroveň PMR ve výši 2 %, přitom je uvedené číslo nezměněné od roku 1999, a to díky PMR určené ECB pro banky v hospodářské měnové unii. PMR jsou de facto měnovým nástrojem, se kterým i česká CB dosud nepracuje.

4.1.7 Veřejné finance

Jak Švédsko, tak i Česká republika nemají problém se státním deficitem – viz tabulka č. 23. Jak je zřejmé z tabulky, v obou zemích je rozpočet vyrovnaný, respektive koreluje na úrovni nuly procent. Situace ve zbytku EU je daleko horší – viz příklad Španělska, které již deset let nemělo vyrovnaný rozpočet.

Je to způsobeno tím, že v zemích „staré" Evropy existuje sociální stát, který vyžaduje velkou část státních výdajů. Nejedná se o problém Švédska, který může nést tuto zátěž díky rozvinuté ekonomice a vhodně nastavenému státnímu systému přerozdělování bohatství ve formě zdanění. V případě České republiky je proficitní rozpočet způsoben především ekonomickým růstem země, což má za následek lepší výběr daní.

Tabulka 23. Státní deficit/přebytek jako podíl na HDP v procentech

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Malta	-4,2	-3,2	-2,4	-2,4	-3,5	-2,4	-1,7	-1,0	0,9	3,5
Švédsko	**1,9**	**-0,7**	**0,0**	**-0,2**	**-1,0**	**-1,4**	**-1,6**	**0,2**	**1,1**	**1,6**
Česká republika	**-2,0**	**-5,5**	**-4,2**	**-2,7**	**-3,9**	**-1,2**	**-2,1**	**-0,6**	**0,7**	**1,5**
Průměr – Evropská unie	-2,5	-6,6	-6,4	-4,6	-4,3	-3,3	-2,9	-2,3	-1,7	-1,0
Španělsko	-4,4	-11,0	-9,4	-9,6	-10,5	-7,0	-6,0	-5,3	-4,5	-3,1

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Vzhledem k tomu, že tato diplomová práce je zaměřena i na konkurenceschopnost, je nutné poukázat i na podíl výdajů vlády na výzkum a vývoj. Jak je zřejmé z tabulky č. 24, naprostým světovým lídrem je USA.

Situace ve Švédsku a České republice je prozatím relativně příznivá – zde podíl výdajů vlády na výzkum a vývoj je srovnatelný s německým a je vyšší nežli průměr celé Evropské unie.

Tabulka 24. Podíl výdajů vlády na výzkum a vývoj na celkových výdajích vlády v procentech

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
USA	2,49	2,65	2,32	2,22	2,22	2,05	2,06	2,04	:	:
Japonsko	1,87	1,79	1,81	1,82	1,83	1,76	1,76	1,66	:	:
Jižní Korea	3,13	3,16	3,49	3,45	3,55	3,78	3,74	3,74	:	:
Německo	1,76	1,85	1,89	1,96	1,97	2,01	1,97	2	1,99	2,02
Česká republika	**1,25**	**1,32**	**1,31**	**1,49**	**1,45**	**1,53**	**1,49**	**1,45**	**1,49**	**1,66**
Švédsko	**1,51**	**1,63**	**1,65**	**1,57**	**1,65**	**1,61**	**1,63**	**1,59**	**1,58**	**1,62**
Průměr – Evropská unie	1,48	1,48	1,44	1,43	1,36	1,39	1,38	1,37	1,37	1,37
Malta	0,35	0,37	0,53	0,51	0,64	0,67	0,55	0,64	0,54	0,52

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Státní zadlužení je bezesporu klíčovým problémem evropských států. Krize z roku 2008-2009 zcela jasně poukázala na problémy v evropských veřejných financích. V podstatě v dnešní době jenom málo zemí eurozóny splňuje kritéria konvergence vztahující se k přijetí eura popsaných v teoretické části práce. V průměru zadlužení evropských zemí dosahuje osmdesáti procent celostátního HDP.

Prozatím pro Českou republiky státní, respektive veřejný dluh, není větším problémem, země se dlouhodobě pohybuje v dolním žebříčku státní zadluženosti. Dluh činí přibližně třicet procent českého HDP a je patrná tendence v jeho poklesu. Musí se ale upozornit na jeden významný fakt – zadluženost českého státu vůči HDP sice postupně klesá, avšak není to podmíněno poklesem dluhu, ale spíše růstem HDP. Tedy státní dluh i nadále roste – třeba na vrcholu krize v roce 2009 byl státní dluh ve výši 1 100 mld. Kč, kdežto v dnešní době je 1 620 mld. Kč. V tom by mohl velmi brzy český stát čelit stejným problémům, jak i evropské země. V současné době je díky této situace česká vláda schopna půjčovat za relativně vhodných podmínek, jelikož nízké státní zadlužení je velmi silně ceněno zahraničními investory, avšak není jisté, jestli tato situace bude zachována i nadále. Navíc krize z let 2009-2010 již dávno skončila a český stát by měl naopak splácet dluhy, k tomu však nedochází (Český statistický úřad, 2018).

Veřejný dluh Švédska je v současné době na úrovni 38 % HDP, důvodem je sociální švédský stát. Pochopitelně, v dnešní době tento stát dokáže pokrýt všechny svoje výdaje, avšak otázkou zůstává, jestli tomu tak bude i v budoucnosti, zejména s ohledem na stále klesající počet narozených dětí, jestli bude schopen to pokrýt. Ve Švédsku se navíc k tomuto problému přidává i nevyřešená otázka s nelegálními uprchlíky, pro které je tato skandinávská země cílovým státem pro usazení.

Pochopitelně pracovní zařazení této skupiny lidí je velmi problematické a zemí reálně hrozí, že bude muset platit této skupině sociální dávky bez možnosti jejich zařazení do pracovního procesu (Statistics Sweden, 2018).

4.2 Zhodnocení konkurenceschopnosti země

HDP, resp. HDP na hlavu

První způsob zhodnocení konkurenceschopnosti země je zjevně ku prospěchu Švédska. Pouze pro připomenutí – celkové HDP Švédska v roce 2017 bylo ve výši 475 224 milionů eur, kdežto české jenom 191 642 milionů eur. Ve stejném roce HDP na osobu ve Švédsku dosáhlo 47 545 eur, kdežto v ČR jen 18 115 eur. Nakonec HDP na osobu měřeno PPS ve vztahu k celoevropskému HDP vypovídá o tom, že ekonomika Švédska je daleko silnější, zde je místní HDP ve výši 121 % evropského, kdežto v případě České republiky se jedná o 89 %. Závěr zhodnocení dle tohoto kritéria je jednoznačný – Švédsko má konkurenceschopnější ekonomiku.

Worlds Competitiveness Yearbook

Podle Worlds Competitiveness Yearbook z roku 2018 je Švédsko součástí TOP 10 zemí a je umístěno na devátém místě. Česká republika je až na 29. místě (IMD, 2019). Dle tohoto indexu je rozdíl mezi dvěma ekonomikami ještě větší.

Global Competitiveness Report

Další index říká, že švédská ekonomika je znovu v TOP10 a je náhodou zvonu na devátém místě. Navíc je tato země jednou z nejvíce otevřených ve světě, což jí zřejmě pomáhá v dosažení tak vysoké úrovně. V této zemi je rovněž kladen jeden z nejmenších důrazů na hierarchii. Česká republika se umístila, stejně jako v předchozím zhodnocení, na 29. místě. Report důrazně upozorňuje na rostoucí ekonomický vliv země ve svém regionu (World Economic Forum, 2019).

Zhodnocení vzdělanosti občanů zkoumané země

Dle úrovně vzdělanosti není ale situace zase až natolik špatná. Třeba podle podílu absolventů terciárního vzdělávání ve vědě, matematice, výpočetní technice, strojírenství, výrobě, stavebnictví 1000 obyvatel ve věku 20-29 let mají obě dvě země relativně stejný podíl – 15-17 %. To samé platí i pro podíl lidí, kteří jsou začlenění do oblasti vzdělávání – v České republice se jedná o 40 %, kdežto ve Švédsku o 60-70 %. Obě dvě země mají i relativně stejný počet studentů – každá po 400 tisíc (Eurostat, 2018).

Tabulka 25. Zhodnocení vzdělanosti v obou zemích

	2007	2011
Míra účasti ve vzdělávacím systému – Švédsko	73,4	71,8
Míra účasti ve vzdělávacím systému – ČR	37,6	37,1

	2013	2014	2015	2016
Míra účasti ve vzdělávacím systému – Švédsko	-	-	-	63,8
Míra účasti ve vzdělávacím systému – ČR	-	-	-	46,1
Absolventi terciárního vzdělávání ve vědě, matematice, výpočetní technice, strojírenství, výrobě, stavebnictví – na 1000 obyvatel ve věku 20-29 let – Švédsko	14,7	14,7	15,3	15,5
Absolventi terciárního vzdělávání ve vědě, matematice, výpočetní technice, strojírenství, výrobě, stavebnictví – na 1000 obyvatel ve věku 20-29 let – ČR	16,9	16,6	17,2	17,0

Zdroj: Eurostat. Statistics A-Z. Vlastní úprava

Je tedy zřejmé, že vzdělanost je v zemích stejná. Je ale nutné upozornit na to, že ve Švédsku je daleko lepší jazyková vybavenost – viz předchozí kapitoly.

Podíl odvětví náročných na technologie a inovace

Podíl odvětví náročného na vědu a výzkum je větší ve Švédsku, je ale nutné uvést, že rozdíl mezi oběma zeměmi není zase až tak zásadní – třeba podíl českého odvětví náročného na vědu a výzkum činí 62 % švédského – viz předchozí kapitoly. Takže z hlediska tohoto ukazatele rozdíl mezi zeměmi není zase až tak razantní.

4.3 Aktivita domácích podniků v zahraničí

4.3.1 Česká republika

Pro Českou republiku je nesmírně složité vymezit, co je skutečně česká firma. Klasickou ukázkou jsou pivovary a mladoboleslavská Škodovka, které jsou bezesporu vizitkou České republiky v zahraničí. Jak velké pivovary, tak i Škoda Auto patří zahraničním majitelům. Klasickým příkladem jsou TOP 5 nejúspěšnějších českých značek – jedná se o Kofolu, Škodu Auto, Baťa, Pilsner Urquell a Budvar (Mediaguru, 2019).

Na druhou stranu je nutné uvést, že i přes tuto situaci se místním firmám patřícím zahraničním majitelům někdy daří daleko lépe nežli jejich vlastníkům. Příkladem jsou třeba banky, které neměly žádné větší problémy.

Z hlediska vyloženě českých firem, které tak či onak podnikají v zahraničí je nutné vymezit Avast, Student Agency, Tiania Lux a Tescan. Už jenom z výčtu těchto firem je zřejmě, že v zahraničí podnikají podniky, které mají velmi silnou konkurenční výhodu a vztah se zákazníkem. Navíc všechny tyto firmy byly založeny a dosud podnikají nikoliv podivnými privatizacemi či úzkými vztahy s vedením země, ale kvůli podnikavosti místních lidí. Avast je světový známý software zaměřený na počítačové zabezpečení – zejména na antivirovou ochranu. Student Agency je bezesporu známou firmou především v okolních zemích. Tato firma se dostala do povědomí spotřebitelů díky velmi vysoké kvalitě nabízených služeb za příznivou cenu. Tiania Lux je světově známým výrobcem křišťálových lustr. A Tescan je světově známý výrobce mikroskopů.

Postupem času se ale situace mění a české firmy začínají již dlouhodobě působit na trhu, nikoliv zaměřovat se jen na relativně jednoduché exportní operace. Díky vhodné finanční kondici a kvalitě svých výrobků české podniky začínají kupovat firmy i v zahraničí: *„Oproti roku 2016 tak zahraniční investiční aktivita českých společností vzrostla o 127 procent. Co do celkového počtu uskutečněných obchodů se Česko řadí mezi tři nejaktivnější země střední a východní Evropy − vedle mnohem většího Polska a Turecka“* (Vejvodová, 2019). Roční objem českých investic v zahraničí je roven 58 mld. euro (Česká národní banka, 2019).

Zeměpisně se české investice zaměřují na sousední země. Dalším regionem je Balkán a rusky mluvící země. Velice slibným regionem pro české podniky se postupně stává i Čína. A naopak, vzdálené a nestabilní regiony, jako je například Afrika nebo Jižní Amerika, nejsou předmětem zájmu českých investic (BVV, 2019).

4.3.2 Švédsko

Švédská ekonomika patří do jedněch z nejvíce investujících ekonomik světa. Je to způsobeno tím, že švédské zboží je velmi vysoké kvality a rovněž i stabilním vývojem země, ve výsledku čehož je Švédsko rozhodně investiční velmocí. Přitom země dosáhla této pozice i přes relativně vysoké daňové sazby a mzdy, které výrazně překračují celoevropský průměr (OECD, 2019).

Z nejznámějších švédských brandů je nutné uvést Electrolux, Volvo, Saab, IKEA, H&M, Atlas a Skanska. Jak je vidět, obor působení nejznámějších švédských firem je velmi rozsáhlý – nábytek, strojírenské výrobky, auta apod. (Sweden, 2019). V případě Švédska skutečně se jedná o světovou velmoc. Celkový objem švédských investic v zahraničí ročně dosahuje výše 282 miliard euro (SCB, 2019).

Přitom největší zájem švédských investorů je o výrobu a strojírenské výrobky, kam směřuje 40 % investic. Na druhém místě jsou finanční a pojistné produkty s 21 %, na třetím motorová vozidla s 17 %. Ze zeměpisného hlediska se jedná o Francii, USA a sousední země – Finsko, Norsko a Dánsko. Díky geografické blízkosti se švédské firmy zajímají i o Pobaltí. Třetím v pořadí regionem jsou rychle rostoucí trhy Indie a Číny (Santandertrade, 2019).

4.4 Rozvoj regionů

4.4.1 Česká republika

Rozvoj českých regionů je jednoznačným cílem české vlády, zde dokonce existuje zvláštní ministerstvo, které má za cíl rozvoj českých regionů. Podpora regionů je jednoznačně jedním z hlavních cílů hospodářské politiky českého státu. Přitom tato politika je rozhodně úspěšná, i přes to, že dosud existují problematické regiony.

Díky tomu se dosahuje toho, že lidé z českých regionů nemají za cíl za jakoukoliv cenu se dostat do metropole či aspoň do většího města. Ba naopak lze vypozorovat opačnou tendenci – lidi se stěhují za Prahu do regionů, a to i díky příliš vysokým cenám na nemovitost v hlavním českém městě. Ve výsledku v žádném případě nedochází k vylidnění českého venkova a mizení národních tradic.

Právě naopak je možné vypozorovat větší zájem Čechů o svoji vlastní kulturu a národní tradice. Navíc se tento prvek jeví jako velmi vhodný katalyzátor rozvoje cestovního ruchu do regionů.

Na rozvoj regionů směřuje díky státním dotacím až 1,45 miliard českých korun (0,05 mld. eur). Hlavním účelem dotační podpory je komunikace v obcích s více než třemi tisíc obyvateli. Další prioritou je obnova budov a architektury v obcích. Kromě toho prioritou je i výstavba sportovní infrastruktury (Businessinfo, 2019). Je zřejmé, že česká vláda podporuje především hmotné projekty, které mají za cíl jasně viditelný výsledek.

Díky takto vhodně nastavené politice podpory českých regionů dochází k jejich trvalému růstu i přes to, že *„Žádný z českých krajů s výjimkou Prahy ještě nedosáhl úrovně HDP na jednoho obyvatele, které by se rovnalo evropskému průměru“*. Na druhou stranu, jak upozorňují výzkumy: *„Od vstupu do EU se i přesto může 12 českých regionů pyšnit rychlejším růstem vlastního HDP, než jaký je průměr EU“* (Businessinfo, 2019).

4.4.2 Švédsko

Regionální politika začala být uplatňována ve Švédsku relativně dávno, nikoliv v 90. letech, jako je tomu v případě České republiky. Rozvoj regionů byl jedním z hlavních cílů Evropské unie, právě díky tomu je regionální politika ve Švédsku na daleko vyšší úrovni, nežli je tomu v České republice. Švédské regiony mohli již několik desítek let čerpat dotace z unijních fondů.

Další odlišností postavení rozvoje regionů je silný důraz na národnost Laponců, kteří žijí na severu státu. Tento národ se výrazně liší od Švédů – jedná se o domorodní ugrofinské obyvatelstvo, které je de facto nejsevernějším původním obyvatelstvem Evropy. Saamská menšina rovněž žije v sousedním Norsku, Finsku a Rusku. V zemi působí svůj vlastní saamský parlament od roku 1993, přitom v roce 1998 se vedení Švédska oficiálně omluvilo za křivdy spáchané vůči danému národu. Bohužel, až do poloviny minulého století byla kultura tohoto národa silně potlačována.

Následující odlišnosti regionální politiky země je velmi úzká spolupráce se sousedními státy. V podstatě od konce druhé světové války všechny skandinávské státy se snaží koordinovat svoje politiky, a to pro účely dosažení synergického efektu. Přitom se nejedná o proklamace a přijetí usnesení bez jakýchkoliv dalších kroků, ale jde o skutečně o politiku s hmotnými výsledky.

Na rozdíl od toho cílem švédského programu rozvoje regionů je spíše podpora podnikavosti, inovací a pracovních zkušeností místních lidí. Švédská státní podpora je tedy zaměřena nikoliv na

podporu hmotných projektů. Možným důvodem je to, že infrastruktura v této severské zemi je na daleko vyšší úrovni, nežli je tomu v případě České republiky, proto další podpora hmotných rozvojových projektů postrádá ekonomický význam. Navíc švédský regionální systém je podřízen celostátnímu cíli, kterým je trvale snížení nezaměstnanosti. Celkově na podporu regionů směřuje 16 miliard švédských korun (1,5 miliard eur) (Government Office of Sweden, 2019).

5 Výsledky a diskuse

HDP České republiky se v současnosti pohybuje na úrovni 191 mld. eur, v případě Švédska se jedná o 475 mld. eur. Je patrné, že ekonomika skandinávského státu je dvakrát větší. Oba státy zažily pokles ekonomické aktivity během poslední krize z let 2008/2009, avšak se rychle vzpamatovaly. I přes relativně slušný ekonomický růst v posledních letech bohužel zůstává česká ekonomika pod průměrem EU. Inflace, hlavní problém ekonomik ve 20. století, není rozhodně záležitostí Švédska nebo České republiky – obě země mají inflaci pod dvěma procenty.

Obchodní bilance České republiky je ale několikanásobně vyšší – 16 mld. eur oproti minus 0,7 mld. eur v případě Švédska. Navíc celkový podíl českého vývozu na celounijním vývozu výrazně vzrost – z 2,5 % v roce 2008 až na současných 3 %.

I v případě nezaměstnanosti je Česká republika hodně vepředu – zde jsou necelá tři procenta nezaměstnaných, kdežto ve Švédsku dvakrát tolik. Navíc je Česká republika jedním z evropských lídrů u tohoto ukazatele.

Za zcela alarmující je nutné poukázat na to, že v České republice každý pátý občan neumí ani jeden cizí jazyk. Ve Švédsku je tento ukazatel jen ve výši 6 %. A naopak, ve Švédsku každý pátý člověk umí tři a více jazyky, kdežto v České republice jenom 7 % lidí umí totéž. Znalost cizích jazyků je naprosto nezbytně nutnou podmínkou v současné ekonomice a v zařazení země do systému mezinárodních vztahů z pohledu její konkurenční výhody.

Problémem obou zemí je jednoznačně státní zadluženost pohybující se na úrovni třiceti procent místního HDP. Je nutné upozornit na to, že v současné době, i přesto, že se jedná o období ekonomického růstu, nedochází k jeho snížení.

Švédská ekonomika je rozhodně ekonomikou s velmi vysokou intenzitou práce a náročnou na vědu a výzkum. Jedná se o zemi, která pochopila, že je důležité se zaměřit na zvýšení úrovně znalostí svých občanů, což se následně odráží v růstu ekonomiky státu. Země velmi vhodným způsobem profituje ze své aktuální situace a pozice na evropském trhu. Jedná se bezesporu o velice stabilní ekonomiku, jejíž vývoj není v žádném případě ohrožen. Důkazem slouží třeba to, že švédská ekonomika relativně klidně přežila poslední hospodářskou krizi a vyšla z ní dokonce posílena.

Otázkou ale je, jestli je i dále prostor pro růst švédské ekonomiky v rámci Evropy, kam je zaměřena většina jejich aktivit, zejména s ohledem na silné stárnutí evropské populace. Zcela možným

směrem je obrácení se na Daleký Východ – zejména Čínu, která zažívá v poslední době velký ekonomický boom.

V případě České republiky je nutné uvést, že její ekonomika je daleko slabší a je méně náročná na vědu a výzkum. Slabinou české ekonomiky je především relativně nízká jazyková vybavenost místních lidí. Vláda země by měla urychleně přijmout odpovídající kroky a pozvednout jazykovou vybavenost svých občanů, počínaje od mateřské školky, vhodným příkladem by mohlo být právě Švédsko.

Na druhou stranu je nutné říct, že díky relativně nízkým mzdovým nákladům a relativně vysoké úrovně vzdělání se může země stát velice vyhledávaným místem pro zahraniční podniky, kteří by chtěli outsourcovat svoje služby do jednoho místa a kteří by si přáli relativně vysokou kvalitu, kterou nelze rozhodně dostat v klasických outsourcingových zemích, jako je třeba Indie. Vláda země by mohla vyvíjet určité aktivity v tomto směru a přeměnit ve světové outsourcingové centrum. Jak třeba poukazují výzkum ABSL*: „Vskutku výbornou reputaci si v tomto ohledu v rámci celého světa vydobyla česká města. Praha se dostala na 15. místo celosvětového žebříčku společnosti Tholons Top 100 outsourcingových destinací, Brno následuje na 25. příčce. V evropském měřítku je skóre ještě lepší – Praha zaujala třetí místo a Brno šesté“* (ABSL, 2019). Už jenom z těchto čísel je zřejmé, že tento sektor může být dalším zdrojem růstu české ekonomiky. Již teď patří Praha mezi bezesporu jednou z nejvyhledávanějších destinací pro centra sdílených služeb.

Navíc česká ekonomika dokázala relativně rychle a bez větších potíží se transformovat na tržní. Země nečelila jako třeba sousední Polsko nebo Slovensko velkému odlivu svých občanů do zahraničí.

Problémem české ekonomiky je podle Evropské komise přílišná byrokratická zátěž podniku. Přitom problém není zase až tak v daňových sazbách či objemu vyplácených daní, ale spíše ve složitosti celého procesu. Vedení země by se mělo zamyslet nad závěry EK a provést revizi daňové problematiky (European Commission, 2019).

České bankovnictví bylo ukázkou pro celou Evropu – zde neexistovalo ani pojetí či ohrožení bankovního sektoru. Podle výsledků zátěžových testů prováděných ČNB: „*Testování největších domácích bankovních skupin, tvořících 76 % aktiv bankovního sektoru v ČR, potvrdily jejich odolnost vůči hypotetickému nepříznivému ekonomickému vývoji. Kapitálová vybavenost testované části bankovního sektoru by zůstala výrazně nad 8 % regulatorním minimem i v případě naplnění*

zátěžového scénáře, který předpokládal silný pokles ekonomické aktivity v ČR i zahraničí" (Česká národní banka, 2019) Přitom zdravé bankovnictví je základem pro ekonomiku a její rozvoj.

České i švédské hospodářství je relativně otevřeným a rovněž i silně závislým na hlavní ekonomice eurozóny – jedná se pochopitelně o Německo. Tento stát je jejich klíčovým partnerem. Odlišnost Švédska je v tom, že tato země velice aktivně spolupracuje v rámci svého regionu – Finsko, Dánsko či Norsko jsou jejími obchodními partnery.

Silnou stránkou české ekonomiky je málo rigidní pracovní trh, zde je zcela bezproblémové nabírání či propouštění zaměstnanců, což ve výsledku pomáhá celé ekonomice. To samé ale nelze říct o Švédsku, ve kterém je pracovní trh velmi nepružný, což může vést k problémům v ekonomice – viz názorný příklad Španělska, kde existuje skupina starších zaměstnanců, které není možné de facto propustit a pak mládeže, která pracuje na dočasné mzdové smlouvy. Oslabení pracovního práva se ale zřejmě potká s velkým odporem populace, proto se toto řešení nejeví jako vhodné.

Prozatím se Česká republika jednostranně orientuje na Německo, v čemž je možné považovat její slabinu – v případě výpadu poptávky z Německa, se může země dostat do recese. Švédské hospodářství je na rozdíl od toho daleko diverzifikovanější. Proto by se mohla i čeká ekonomika stát diverzifikovanější a orientovat se nejenom na německou ekonomiku. Příkladem je sousední Polsko či Slovensko, které rovněž zažívají ekonomický růst. Vedení středoevropských států by si mělo rozhodně vzít vzor ze skandinávských zemí v oblasti spolupráce.

Větší sílu švédské ekonomiky je vidět v daleko větší aktivitě podniků, které mají sídlo v dané zemi v zahraničí. Značky SAAB, Volvo apod. jsou známé po celém světě a jsou synonymem vysoké kvality. Bohužel, v České republice většinu podniků, které lze označit za vizitku země, patří zahraničním investorům. Na druhou stranu se v této diplomové práci zcela jednoznačně poukázalo na celou řadu firem, které mají ryze české kořeny a které se dokázaly díky svým schopným zaměstnancům dostat mezi lídry ve svém oboru.

Potenciálním problémem české ekonomiky je rostoucí státní zadlužování. I když se v současné době zdá, že relativní zadlužení není zase až tak vysoké, zejména v porovnání se zeměmi jižní části eurozóny, absolutní velikost státního dluhu roste i přesto, že logicky by měl ekonomický růst přinášet pokles státního dluhu. Jedná se o potenciální riziko, které může jednou vybuchnout, jako se to názorně stalo v Řecku. Česká vláda by měla zastavit další zadlužování. Možnou cestou může být třeba vytváření státního rozpočtu jen na základě příjmů s určením přísně dané odchylky, jako je tomu v některých evropských zemích.

Otázkou ale zůstává mimoekonomická oblast, která se však velmi brzy může proměnit v ekonomickou. Jedná se o migrační krizi. Během pouhých několika let se počet migrantů do země zdvojnásobil – z 90 na 160 tisíc lidí za rok. Přitom se jedná o migranty ze zemí Blízkého východu a jejich začlenění do pracovního procesu je více než diskutabilní (Sanandaji, 2019). Švédský stát bude muset ve výsledku vynakládat větší sociální výdaje na začlenění této skupiny bez jakékoliv vyhlídky na vrácení svých finančních prostředků.

České republice nic takového nehrozí – zde jsou naopak emigranti součástí pracovní síly a rozhodně nejedou bydlet do země kvůli sociálním dávkám. Navíc, kulturní začlenění migrantů je zcela bezproblémově – není zde ani zmínka o tak zvaných non-go zónách, což je zvykem v zemích západní Evropy, Švédsko nevyjímaje. Vedení Švédska by se mělo rozhodně zamyslet nad touto situací a vytvořit jasně fungující migrační politiku ze zemí mimo EU, která by byla ku prospěchu ekonomice. A naopak, důsledně kontrolovat příchozí migranty a skutečně zjišťovat, jestli jim opravdu hrozí problémy v rodné zemi.

6 Závěr

Předkládaná diplomová práce byla zaměřena na zhodnocení ekonomik. Vzhledem k rozsáhlosti a složitosti zkoumaného tématu bylo rozhodnuto se zaměřit jen na dva státy, těmi jsou Švédsko a Česká republika.

V diplomové práci se jednoznačně prokázalo, že ekonomická prosperita podniku a lidí žijících v daném státě je založena na makroekonomických kořenech. Zjednodušeně řečeno, nemůže se objevit silný podnik, který je konkurenceschopný ve světovém měřítku v zemi, kde není umožněn rozvoj podnikání a inovací a kde panují jenom podivné privatizace a klientismus či jiné shodné dohody. Ba naopak, státy, které vhodným způsobem pečují o rozvoj podnikatelských aktivit a podporují inovativnosti, jsou velmi úspěšné. Přitom stát nemusí mít velké přírodní zdroje či mít nejlepší geografické umístění. Příkladů je celá řada – Hong Kong, Jižní Korea, Japonsko či v dnešní době Gruzie nebo Chorvatsko, které za relativně krátkou dobu dokázaly nastartovat ekonomický růst.

V rámci této diplomové práce bylo poukázáno na to, že obě dvě zkoumané země mají v rámci svého regionu silné postavení. Pochopitelně, ekonomická síla Švédska je daleko větší než České republiky, což lze vysvětlit tím, že země nebyla od 19. století zapojena do žádného vojenského konfliktu a mohla se zaměřit na svoje vnitřní problémy a jejich řešení. Švédsko se neúčastnilo ani dvou nejkrvavějších válek v lidských dějinách, ačkoliv sousední Norsko a Finsko se těmto konfliktům nedokázaly vyhnout.

Bohužel, Česká republika díky svému geografickému umístění tuto příležitost neměla a po celé dvacáté století byla arénou vojenských střetů a agresí, které neprospívaly stabilitě a rozvoji podnikavosti. Dokonce v České republice od konce 40. let až do konce 80. let minulého století nebylo umožněno se rozvíjet v souladu s tržními principy. Na druhou stranu je nutné uvést, že i přesto, že v zemi nebyl umožněn přirozený rozvoj, tak se česká ekonomika velmi rychle vzpamatovala a neměla problémy sousedních postkomunistických zemí – viz obrovská nezaměstnanost, masová migrace za prací do zemí Západní Evropy, zničení celoživotních úspor apod. Poslední krize z roku 2007/2008 zcela jasně poukázala na to, že česká ekonomika je bezesporu velmi zdravou a konkurenceschopnou a může být vzorem nejen v rámci EU, ale i z celosvětového pohledu.

První část diplomové práce obsahovala poměrně podrobné pojednávání o HDP, inflaci a dalších makroekonomických indikátorech. Součástí rešerše bylo rovněž i zamyšlení se o prvcích konkurenceschopnosti a regionalismu. Právě proto je možné se domnívat, že první dílčí cíl diplomové práce – vypracování literární rešerše zkoumané problematiky – je možné považovat za splněný. Inflace a nezaměstnanost jsou v obou zemích řešenou otázkou. Pochopitelně existují problémy vyplývající z regionálních rozdílů či nezaměstnanosti mládeže, avšak jedná se o problémy typické pro většinu ekonomik. CB v obou zemích se obávají o možnou deflaci, proto v poslední době prováděly expanzivní měnovou politiku. HDP zemí neustále roste. Vývoz a dovoz svědčí o bezproblémové ekonomice, oba dva státy jsou velmi silně otevřeny vůči světu a profitují z mezinárodního obchodu. Právě proto je možné tvrdit, že druhý dílčí cíl – zhodnocení vývoje základních makroekonomických ukazatelů za posledních 15 let – je možné považovat za splněný.

Podle Global Competitiveness Report, World Competitiveness Yearbook patří Švédsko do světové třídy a nachází se na devátém místě. Česká republika má daleko horší postavení a je na 29. místě. HDP na osobu je v případě Švédska 47 tis. euro, kdežto v případě ČR jen 18 tis. euro. Na druhou stranu ale při měření HDP pomocí PPS, vzhledem k celoevropskému HDP, není situace zase až tak rozdílná – 121 % ve Švédsku oproti 89 % v případě České republiky. Právě proto lze tvrdit, že i třetí dílčí cíl diplomové práce – zhodnocení konkurenceschopnosti obou zemí dle světových indikátorů – Global Competitiveness Report, World Competitiveness Yearbook a dle ukazatele HDP na jednu osobu – je možné považovat za splněný. Rozdíly mezi ekonomikami tedy jsou, ale nejedná se o závratné rozdíly ukazující na propast v rámci životní úrovně či ekonomického rozvoje. Rovněž je nutné uvést i to, že ekonomika České republiky ve svém rozvoji dohání zbytek Evropy, nejedná se tedy v žádném případě o levnou montovnu či pouhé místo odbytu produkce ze zemí západní Evropy.

V rámci regionalismu je nutné upozornit na následující závěry. Zaprvé, v obou zemích nedochází k masovému odlivu lidí z regionů do menších měst, což je bezesporu velmi pozitivní. Právě naopak, lidé zůstávají ve svých regionech, odkud pochází. Zaměření politiky rozvoje regionů je ale odlišné – v České republice se jedná o rozvoj zejména dopravy a infrastruktury, kdežto v případě Švédska se jedná o spíše „měkké“ ukazatele, jako je například podpora zaměstnanosti či růst inovací. Možným důvodem je lepší situace ve Švédsku v případě místní infrastruktury. Navíc, v případě Švédska zaujímá klíčové postavení menšina Laponců (Saamů), která je silně podpořena místní vládou. Právě proto je možné tvrdit, že i poslední dílčí cíl diplomové práce – zhodnocení rozvoje regionů v obou zemích – je možné považovat za splněný.

Na základě provedené analýzy bylo České republice navrženo následující: posílit propagaci státu jako místa pro outsourcingové služby, začít více spolupracovat se sousedními zeměmi (zejména s Polskem a Slovenskem), vyřešit nízkou jazykovou vybavenost občanů, snížit byrokratickou zátěž podniků spojenou s daňovými otázkami a zastavit státní zadlužování. Pro Švédsko bylo navrženo následující: zacílit zaměření ekonomiky i na asijské trhy a vyřešit migrační problém spojeným s přílivem vyloženě ekonomických migrantů.

Na základě výše uvedených argumentů je možné se domnívat, že hlavní cíl diplomové práce – na základě vlastně provedené analýzy ekonomik Švédska a České republiky uvést doporučení pro obě dvě země pro zvýšení jejich konkurenceschopnosti na mezinárodním trhu – je možné považovat za splněný. Diplomová práce je určena pro široký okruh čtenářů zajímajících se o ekonomiky České republiky a Švédska.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1.1 Literatura

1) BARTONÍČKOVÁ, K. et al. *Občanský a společenskovědní základ*. Praha: Edika, 2009. 272 s. ISBN 978-80251-263-18.
2) BERÁNEK, J. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing, 2016. 296 s. ISBN 978-80-86724-46-1.
3) BRČÁK, J. et al. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.
4) CIHELKOVÁ, E. et al. *Mezinárodní ekonomie II*. Praha: C. H. Beck, 2008. 258 s. ISBN 978-80-7400-054-6.
5) ČERNOHORSKÝ, P et al. *Základy financí*. Praha: Grada Publishing, 2011. 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.
6) DURČÁKOVÁ, J. *Mezinárodní finance*. 3. vydání. Praha: Management Press, 2007. 487 s. ISBN 978-80-7261-170-6.
7) EYLER, R. *Money and Banking: An International Text*. New York: Routledge, 2009. 253 s. ISBN 978-0-203-86845-4.
8) FU-KUO, L. *Regionalism in East Asia*. London: Routledge, 2013. 288 s. ISBN 0700716122.
9) HOLMAN, R. *Ekonomie*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 696 s. ISBN 978-80-740-0006-5.
10) HOLMAN, R. *Makroekonomie*. Praha: C. H. Beck. 2010. 200 s. ISBN 80-7179-885-1.
11) HUGGINS, R. IZUSHI, H. PROKOP, D. PIERS, TH. *The Global Competitiveness of Regions*. New York: Routledge, 2016. 260 s. ISBN 978-1138698857.
12) JÍLEK, J. *Finance v globální ekonomice I: Peníze a platební styk*. Praha: Grada Publishing, 2013. 664 s. ISBN 978-80-247-3893-2.
13) JUREČKA, V. et al. *Makroekonomie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2013. 352 s. ISBN 978-80-247-4386-8.
14) JUREČKA, V. et al. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2009. 299 s. ISBN 978-80-248-2065-1.
15) JUREČKA, V. *Makroekonomie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2013. 352 s. ISBN 978-80-247-4386-8.

16) KALÍNSKÁ, E. et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. 368 s. ISBN: 978-80-247-4694-4.
17) KOHOUT, P. *Investiční strategie pro třetí tisíciletí*. 7. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Grada Publishing, 2012. 272 s. ISBN 978-80-247-5064-4.
18) LIPOVSKÁ, H. *Moderní ekonomie: Jednoduše o všem, co byste měli vědět*. Praha: Grada Publishing, 2017. 256 s. ISBN 978-80-271-0120-7.
19) MARINIČ, P. *Plánování a tvorba hodnoty firmy*. Praha: Grada Publishing, 2008. 232 s. ISBN 978-80-247-2432-4.
20) PALATKOVÁ, M. ZICHOVÁ, J. *Ekonomika turismu: Turismus České republiky*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2014. 264 s. ISBN 978-80-247-3643-3.
21) POTŮČEK, M. et al. *Strategické vládnutí a Česká republika*. Praha: Grada Publishing, 2007. 360 s. ISBN-13: 978-80-247-2126-2.
22) SLANÝ, A. *KONKURENCESCHOPNOST ČESKÉ EKONOMIKY (VÝVOJOVÉ TRENDY)*. Brno: CENTRUM VÝZKUMU KONKURENČNÍ SCHOPNOSTI ČESKÉ EKONOMIKY EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY, 2009. ISBN 80-210-4157-9.
23) SVATOŠ, M. *Zahraniční obchod*: *teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2009. 356 s. ISBN 978-80-247-2708-0.
24) TELO, M. *European Union and New Regionalism: Competing Regionalism and Global Governance in a Post-Hegemonic Era (The International Political Economy of New Regionalisms Series).* New York: Routledge, 2013. 513 s. ISBN 1472434366.
25) VEBER et al. *Management inovací*. Praha: Management Press, 2013. 288 s. ISBN 978-807-261-4233.
26) WAWROSZ, P. et al. *Makroekonomie: základní kurz*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2012. 376 s. ISBN 978-80-7408-059-3.

7.1.2 Databáze a jiné relevantní elektronické zdroje

1) ABSL. Podnikové služby. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.absl.cz/docs/ABSL_Economia_Sdilene%20sluzby_FIN.pdf>
2) Business info. MMR poskytne na rozvoj regionů 1,45 miliardy korun. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/mmr-poskytne-na-rozvoj-regionu-145-miliardy-korun-122152.html>
3) Business info. Většina českých regionů bohatne rychleji, než je průměr EU. Nejvíce se daří Zlínskému kraji. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vetsina-ceskych-regionu-bohatne-rychleji-nez-je-prumer-eu-nejvice-se-dari-zlinskemu-kraji-120684.html>
4) BVV. Českých investic v zahraničí přibývá. Roste i zájem o jejich pojištění. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.bvv.cz/msv/aktuality/ceskych-investic-v-zahranici-pribyva-roste-i-zajem/>
5) Česká národní banka. Měnová politika. [online]. [2018-10-06]. Dostupné z:<https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/menova_politika_cnb.html>
6) Česká národní banka. Platební bilance. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2016_CZ.pdf >
7) Česká národní banka. Zátěžové testy. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2018/20181214_dohledove_zatezove_testy.html >
8) Český statistický úřad. [online]. [2018-21-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>
9) European Central Bank. Co jsou to povinné minimální rezervy? [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me/html/minimum_reserve_req.cs.html>
10) European Commission. Country Report Czech Republic 2018. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-czech-republic-en.pdf>
11) Eurostat. Statistics A-Z. [online]. [2018-21-15]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/statistics-a-z/abc>

12) Eurozprávy.cz. České firmy v rukách cizinců? Nejvíc zahraničních vlastníků je z Ruska. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/ekonomika/ceska-republika/221816-ceske-firmy-v-rukach-cizincu-nejvic-zahranicnich-vlastniku-je-z-ruska/>
13) Financial Times. Swedish inflation jumps to 5-year high. [online]. [2019-01-10]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/783856d8-a480-3358-a24b-8ca0a6456354>
14) Financial Times. Swedish inflation rises above 2 % target for first time since 2010. [online]. [2019-01-10]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/656e79b0-41d2-3060-8cde-cb53b8f9ee24>
15) Government Office of Sweden. Objectives for regional growth. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.government.se/government-policy/regional-growth/objectives-for-regional-growth/>
16) IMD. IMD World Competitiveness Rankings 2018 Results. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-competitiveness-ranking-2018/>
17) MediaGuru. Nejúspěšnější české značky: Škoda, Pilsner a Kofola. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/06/nejuspesnejsi-ceske-znacky-skoda-pilsner-a-kofola/>
18) OECD. SWEDEN TRADE AND INVESTMENT STATISTICAL NOTE. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/investment/SWEDEN-trade-investment-statistical-country-note.pdf>
19) Oficiální stránky Evropské komise. *Hospodářská a měnová unie*. [online] [2018-10-10]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_cs.htm>.
20) Riksbank. Repo rate, deposit and lending rate. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.riksbank.se/en-gb/statistics/search-interest--exchange-rates/repo-rate-deposit-and-lending-rate/>
21) SANANDAJI, N. So Long, Swedish Welfare State? [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://foreignpolicy.com/2018/09/05/so-long-swedish-welfare-state/>
22) Santandertrade. SWEDEN: FOREIGN INVESTMENT. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://en.portal.santandertrade.com/establish-overseas/sweden/foreign-investment>
23) SCB. Value of foreign direct investment assets in Sweden. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.scb.se/en/finding-statistics/statistics-by-subject-area/balance-of-payments-and-international-investment-position/balance-of-payments-and-international-investment-

position/balance-of-payments-bop/pong/statistical-news/direct-investment-2015--assets-and-income/>

24) Statistics Sweden. [online]. [2018-21-15]. Dostupné z: <https://www.scb.se/en/>
25) Sweden. 10 WORLD-SHAPING SWEDISH COMPANIES. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://sweden.se/business/10-world-shaping-swedish-companies/>
26) VEJVODOVÁ, A. České podniky už jen nevyvážejí, ale stávají se nejaktivnějšími investory regionu. Začínají skupovat své konkurenty a partner. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://ekonom.ihned.cz/c1-66295110-ceske-rodinne-firmy-si-kupuji-nemce>
27) WORLD Bank. GDP per capita (current US$). [online]. [2018-11-18]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?year_high_desc=false>
28) World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2018. [online]. [2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitveness-report-2018>